

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
Навчально-науковий інститут економіки і управління
Кафедра фінансів

«До захисту в ЕК»

Директор інституту

_____
(підпис)

Олег ШЕРЕМЕТ
(ім'я та прізвище)

«__» _____ 2024 р.

«До захисту допущено»

Завідувач кафедри

_____
(підпис)

Лада ШПІНЯН
(ім'я та прізвище)

«__» _____ 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА

зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(код і назва спеціальності)
освітньо-професійної програми Фінанси, банківська справа та страхування
на тему: **Оптимізація кредитного ризику банку**

Виконала: здобувачка 5 курсу, групи ЗФІ-5-4

Струк Анастасія Олександрівна
(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

_____
(підпис)

Керівник: Толстенко Оксана Юріївна
(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

_____
(підпис)

Рецензент _____
(ім'я та прізвище)

_____
(підпис)

Я, як здобувачка Національного університету харчових технологій, розумію і підтримую політику університету з академічної доброчесності. Я, не надавала і не одержувала недозволеної допомоги під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Здобувачка _____
(підпис)

Київ – 2024 р.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інститут (факультет) Навчально-науковий інститут економіки і управління

Кафедра фінансів

Освітній ступінь бакалавр

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(шифр і назва)

Освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування

(назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри фінансів

/Лада ШПІНЯН/

«___» _____ 2023 року

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Струк Анастасія Олександрівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Оптимізація кредитного ризику банку

керівник проекту (роботи) Толстенко О.Ю., к.е.н., доц.

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від «09» жовтня 2023 р. № 819-КС

2. Строк подання здобувачем роботи 12 лютого 2024 р.

3. Вихідні дані до роботи _____

підручники, навчальні посібники, монографії, періодичне видання, статті, звітність комерційного банку, статистичні данні, законодавча база.

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) _____

Розділ 1. Теоретичні основи кредитних ризиків комерційного банку

Розділ 2. Аналіз кредитного ризику комерційного банку за матеріалами АТ «КРЕДОБАНК»

Розділ 3. Рекомендації щодо оптимізації кредитного ризику комерційного банку

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) _____

Рис. 1.1. Класифікація банківських ризиків за класифікацією НБУ, табл. 1.

Переваги та недоліки застосування методів оптимізації кредитного ризику банку, табл. 2.2 Ринкова частка АТ «Кредобанк» у банківській системі України,

%, табл. 2.3. Кредитний портфель АТ «Кредобанк», тис. грн, Рис. 2.2. Динаміка кредитного портфеля АТ «Кредобанк» за категоріями позичальників, тис. грн,

Рис. 2.3. Динаміка кредитного портфеля АТ «Кредобанк» за стадіями, тис. грн, табл. 2.5. Якість кредитного портфеля АТ «Кредобанк» у 2020 р., тис. грн, табл.

3.1. Розподіл кредитів, наданих суб'єктам господарювання АТ «Кредобанк».

6. Консультанти розділів проекту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
I	Толстенко О.Ю.		
II	Толстенко О.Ю.		
III	Толстенко О.Ю.		

7. Дата видачі завдання 09 жовтня 2023 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
1	Вибір теми, написання заяви і узгодження плану кваліфікаційної роботи з керівником	до 09.10.2023	
2	Робота над 1-м розділом та перевірка керівником	до 10.11.2023	
3	Робота над 2-м розділом та перевірка керівником	до 30.11.2023	
4	Робота над 3-м розділом та перевірка керівником	до 28.12.2023	
5	Оформлення роботи і подання керівникові для проходження попереднього захисту	до 15.01.2024	
6	Попередній захист	16.01.2024	
7	Подання кваліфікаційної роботи з підтвердження керівника на перевірку академічного плагіату.	29.01.2024	
8	Доопрацювання кваліфікаційної роботи після попереднього захисту та перевірки на плагіат, узгодження змісту доповіді та презентації з керівником, отримання відзивів на роботу	01.02.2024	
9	Підпис остаточного варіанту роботи завідувачем кафедри	12.02.2024	

Здобувач

_____ (підпис)

Анастасія СТРУК

_____ (прізвище та ініціали)

Керівник роботи

_____ (підпис)

Оксана ТОЛСТЕНКО

_____ (прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Струк А. О. «Оптимізація кредитного ризику банку»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня «бакалавр» за спеціальністю 072 – Фінанси, банківська справа та страхування. Національний університет харчових технологій, Київ, 2024.

Кваліфікаційна робота присвячена вивченню теоретичних положень та надання практичних рекомендацій щодо оптимізації кредитного комерційного банку.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, переліку використаних джерел і додатків.

У вступі обґрунтовано актуальність теми та сформульовано мету і завдання дослідження.

У першому розділі узагальнено погляди на суть та види банківських ризиків, кредитних ризиків комерційного банку та методи їх оптимізації.

Другий розділ присвячено аналізу кредитного ризику комерційного банку за матеріалами АТ «Кредобанк».

У третьому розділі обґрунтовано рекомендації щодо оптимізації кредитного ризику комерційного банку відповідно до умов воєнного часу.

Ключові слова: *кредит, ризик, кредитний ризик, кредитний портфель, комерційний банк*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ КРЕДИТНИХ РИЗИКІВ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ.....	7
1.1. Суть банківських ризиків та їх класифікація.....	7
1.2. Кредитні ризики комерційного банку: зміст та особливості формування.....	14
1.3. Методи оптимізації кредитних ризиків банку.....	20
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ КРЕДИТНОГО РИЗИКУ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ ЗА МАТЕРІАЛАМИ АТ «КРЕДОБАНК».....	27
2.1. Загальна характеристика та особливості діяльності АТ «Кредобанк»	27
2.2. Аналіз динаміки і структури кредитного портфеля банку.....	31
2.3. Аналіз кредитного ризику банку.....	36
РОЗДІЛ 3. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОПТИМІЗАЦІЇ КРЕДИТНОГО РИЗИКУ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ.....	44
3.1. Зміна підходів до оптимізації кредитного ризику в умовах воєнного часу.....	44
3.2. Оптимізація кредитного ризику банку.....	49
3.3. Напрями удосконалення функціонування системи кредитного ризик-менеджменту у комерційному банк.....	58
ВИСНОВКИ.....	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	65
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. Банківські ризики належать до тих ризиків, які здійснюють не лише несистематичний вплив, тобто вплив в межах діяльності банку, а й систематичний вплив, тобто вплив на суб'єктів, що взаємодіють з банком (позичальники – фізичні та юридичні особи), вплив на банківську систему в цілому та суспільство в цілому. Окремим видом банківських ризиків є кредитні ризики, які формуються через взаємодію комерційних банків з позичальниками у процесі отримання та погашення кредитів.

Саме тому, вважаємо, що питання оптимізації банківських ризиків, в тому числі кредитних ризиків є надзвичайно актуальним. Оптимізація мінімізує ризики не лише окремого комерційного банку, банківської системи в цілому, а й ризики держави в цілому та кожного окремого позичальника.

Питанню кредитних ризиків комерційних банків присвячено багато наукових праць. Частина праць має комплексний характер через дослідження інвестиційної та кредитної діяльності, зокрема, авторами таких праць є Онікієнко С. В., Лисенок О.В., Примостка Л.О., Питер С. Роуз та ін. Окремі аспекти кредитних ризиків комерційних банків досліджували Бугель Ю.В., Колодізев О. М., Буряк В. С., Самарічева Т. А., Іжевський П. Г. Незважаючи на доробок наукових праць відносно кредитних ризиків, чинників впливу на ризики, їх оцінки, управління, ґрунтовні нормативно-правові акти з даного питання, питання кредитних ризиків є дослідженими не в повній мірі.

Метою дослідження є вивчення теоретичних положень та надання практичних рекомендацій щодо оптимізації кредитного комерційного банку.

Досягнення поставленої мети обумовило необхідність вирішення таких **завдань:**

- узагальнити суть та види банківських ризиків;
- визначити кредитні ризики комерційного банку, їх економічний зміст та особливості формування;

- узагальнити методи оптимізації кредитних ризиків комерційного банку;
- надати загальну характеристику комерційного банку;
- оцінити кредитну діяльність і кредитний портфель кредитного банку;
- оцінити кредитні ризики комерційного банку;
- узагальнити зміну підходів до оптимізації кредитного ризику в умовах воєнного часу;
- обґрунтувати напрями удосконалення функціонування системи кредитного ризик-менеджменту у комерційному банку;
- надати рекомендації щодо покращення кредитної діяльності комерційного банку.

Об'єктом дослідження є кредитні ризики комерційного банку.

Предметом дослідження є теоретичні і практичні аспекти оптимізації кредитних ризиків комерційного банку.

Методи дослідження. В процесі дослідження при вирішенні поставлених завдань застосовувалися методи порівняння, систематизації і логічного узагальнення, історичного та причинно-наслідкового аналізу, системний підхід при узагальненні теоретичних основ інвестиційних ризиків комерційного банку, прийоми економічного аналізу при оцінці кредитних ризиків комерційного банку, методи та моделі при обґрунтуванні рекомендацій покращення кредитної діяльності комерційного банку у напрямі їх оптимізації.

Інформаційну базу дослідження складають: закони та нормативно-правові акти, методичні та інструктивні матеріали Національного банку України, статистичні дані Національного банку України, дані фінансової та регулярної звітності АТ «Кредобанк» та інших комерційних банків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ КРЕДИТНИХ РИЗИКІВ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

1.1. Суть банківських ризиків та їх класифікація

Розвиток банківського сектору України та виконання умов для входження до європейського банківського сектору змінює підходи до управління комерційними банками. Широкого набуття отримує ризик-орієнтований підхід в управління комерційними банками, що робить необхідним визначення сутності та особливостей управління банківськими ризиками. Терміни «ризик», «банківський ризик» не мають однозначного визначення. Варто зауважити, що практично будь-яке розуміння даної економічної категорії є законним, оскільки так чи інакше відображає різні очікування вищого керівництва банків і органів контролю. Крім того, необхідність класифікації банківських ризиків є дуже важливою не лише з теоретичної точки зору, а й з практичної точки зору, оскільки саме від її точності залежить адекватність ідентифікації та кількісних оцінок ризиків, правильності застосування методів уникнення та зниження ступеня ризику, а отже і ефективності функціонування самої системи банківського ризик-менеджменту [15].

В банківській сфері можна помітити значно вищий ступень ризикованості, порівняно з іншими сферами економічної діяльності. Цей процес зумовлений специфікою виконуваних операцій. Саме банківська діяльність у більшості країн світу підлягає жорсткому регулюванню з боку держави та спеціальних органів нагляду. Також банківський ризик має більш руйнівні наслідки у разі його перевищення, оскільки неплатоспроможність банків призводить до обмеження доступу до фінансових ресурсів великої кількості фізичних та юридичних осіб, що в свою чергу призводить до неплатоспроможності фізичних та юридичних осіб. Для України проблема

управління банківськими ризиками є актуально, оскільки вітчизняні комерційні банки мають схильність до неплатоспроможності і банкрутства, а також високого ступеня ризиковості. За даними Національного банку України кількість комерційних банків зменшилася за аналізований період з 75 до 67 [24], також продовжувало зменшення у 2023 році. Станом на початок грудня 2023 року кількість банків зменшилася до 63, тобто банки продовжують ліквідуватися та Національний банк України визнає їх неплатоспроможними, в тому числі через високі рівні банківських ризиків.

У загальноживаному значенні під терміном «ризик» розуміють «можливість небезпеки, невдачі або дія навмання з надією на сприятливий результат» [15].

Запровадження ризик-орієнтованого підходу слід вважати новітньою тенденцією розвитку банківського менеджменту та банківського нагляду. Перші згадки про банківський ризик у чинному законодавстві та практиці банківського нагляду датуються 1997-1998 роками. Відповідно до Інструкція N 10 «Про порядок регулювання та аналіз діяльності комерційних банків» (Постанова Національного банку України від 30.12.1997 р. № 469), ризик банківський – можливість понесення втрат у разі виникнення несприятливих для банку обставин. Вказаною постановою Національного банку України від 30.12.1997 р. № 469, запроваджені нормативи ризику: максимальний розмір ризику на одного позичальника, норматив «великих» кредитних ризиків, норматив максимального розміру кредитів, гарантій та поручительств, наданих одному інсайдеру, норматив максимального сукупного розміру кредитів, гарантій та поручительств, наданих інсайдерам, норматив максимального розміру наданих міжбанківських позик, норматив рефінансування, норматив інвестування, які еволюціонувати та частково використовуються у сучасній практиці банківського нагляду.

Відповідно до Постанови Національного банку України «Положення про організацію внутрішнього аудиту в комерційних банках України» від 20.03.1998 р. № 114, ризик банківської діяльності – можливість зазнати втрат у

разі виникнення несприятливих для банку обставин, неправомірних або навмисних дій його працівників [7].

Методичні вказівки з інспектування банків «Система оцінки ризиків» від 15.03.2004 р. № 104 під ризиком у контексті банківської діяльності визначали «ризик – це ймовірність того, що події, очікувані або неочікувані, можуть мати негативний вплив на капітал та/або надходження банку» [3].

Суттєве переосмислення сутності банківського ризику відбулося після кризових явищ 2013-2014 року, Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах від 11.06.2018 р. № 64 визначає ризик як «імовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання доходів, або невиконання стороною договірних зобов'язань унаслідок впливу негативних внутрішніх та зовнішніх факторів» [8]. Таким чином, банківський ризик формується під впливом негативних внутрішніх та зовнішніх факторів, що вимагають постійного моніторингу та моделювання.

Подальший розвиток прагматичні основи банківської ризикології отримали у:

– постанові Національного банку України «Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні» від 28.08.2001 № 368 [4];

– постанові Національного банку України «Методичні вказівки з інспектування банків «Система оцінки ризиків» від 15.03.2004 р. № 104 [3],

– постанові Національного банку України «Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями» від 30.06.2016 р. № 351 [5];

– постанові Національного банку України «Про затвердження Положення про здійснення оцінки стійкості банків і банківської системи України» від 22.12.2017 р. № 141 [6];

– постанові Національного банку України «Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах» від 11.06.2018 р. № 64 [8],

– постанові Національного банку України «Про схвалення Методики розрахунку економічних нормативів регулювання діяльності банків в Україні» від 15.12.2017 р. № 803-рш [9].

Аналіз наявних у літературних джерелах визначень поняття «банківський ризик» вказує на те, що більшість з них є подібними, а відмінності полягають переважно в обраному підході до розуміння сутності ризику в цілому (відповідно до поданого вище огляду генезису трактувань даної економічної категорії).

На думку Зубової В. В., «банківські ризики являють собою цілісну систему, кількісний та якісний склад якої динамічно змінюється внаслідок розробки нових банківських продуктів, поширення систем автоматизації банківських операцій, транснаціоналізації банківської діяльності» [15]. Лисенок О. В. трактує банківські ризики як «об'єктивне явище, пов'язане з ймовірністю втрати банком частини своїх ресурсів, недоотриманням ним запланованих доходів, а також потенційною можливістю отримати додатковий прибуток у разі сприятливої зміни кон'юнктури фінансового ринку» [18, с. 12].

«Ймовірність втрати банківською установою частини своїх фінансових ресурсів, недоотримання доходу або збільшення витрат унаслідок проведення банківських операцій та здійснення іншої банківської діяльності» – таке визначення банківського ризику також присутнє у науковій літературі [20, с. 147].

У визначеннях поняття «банківський ризик», зазвичай, увага приділяється його фінансовому характеру, що виявляється у формі можливих результатів ситуації ризику. Це обумовлює потребу в комплексній класифікації ризиків банківської діяльності. Цінність якісної класифікації банківських ризиків полягає у доцільності її використання для пошуку внутрішніх резервів підвищення ефективності управління ризиками банківських операцій. Якісна класифікація банківських ризиків повинна ґрунтуватися на врахуванні впливу зовнішніх та внутрішніх ризикоутворюючих факторів.

У вітчизняній та зарубіжній літературі банківські ризики класифікуються за різними критеріями. Ієрархія ризиків за ступенем їх важливості на той чи інший поточний момент вибудовується в залежності від ситуації, що склалася на відповідний момент в державі під впливом як зовнішніх, так і внутрішніх факторів. Найбільш змістовною представляється класифікація банківських ризиків, запропонована Пітером С. Роузом, який виділяє шість основних видів ризиків комерційного банку і чотири додаткових види.

До основних видів ризику П. Роуз відносить наступні [21, с.105]:

- кредитний ризик;
- ризик незбалансованості ліквідності;
- ринковий ризик;
- процентний ризик;
- ризик недоодержання прибутку;
- ризик неплатоспроможності.

До інших важливих видів ризику Роуз П. відносить ще чотири види, які він визначає наступним чином [21, с.112]:

- інфляційний ризик;
- валютний ризик;
- політичний ризик;
- ризик зловживань.

Найважливіша перевага даної класифікації – це те, що в неї включені як ендегенні, так і екзогенні банківські ризики, що безпосередньо впливають на банківську діяльність.

Ризики, на які наражаються вітчизняні банки залежать від загальної ділової стратегії банку, його організаційної структури, функціонування внутрішніх систем, включаючи комп'ютерні та інші технології, узгодженості політики банку, а також від заходів, спрямованих на упередження шахрайства та помилок в управлінні. Крім цього, банкам слід вважати на ризики, пов'язані із зовнішнім середовищем банківського бізнесу, в т.ч. з макроекономічними й

політичними факторами, правовими умовами та режимом регулювання, а також із загальною інфраструктурою фінансового сектору й системою платежів.

На даний момент, в національній банківській системі присутні всі типи ризиків, що в випадку реалізації можуть загрожувати діяльності банку в цілому або ж підірвати його фінансове становище і достатність капіталу. Тому зазначена класифікація досить точно відповідає сучасному стану українських банків і може використовуватися в практичній діяльності.

Крім того, однією з класифікацій банківських ризиків, є класифікація, запропонована НБУ Згідно з Методичними вказівками з інспектування банків «Система оцінки ризиків» НБУ [3]: ризики банківської діяльності – це ймовірність того, що події, очікувані, або неочікувані, можуть мати негативний вплив на капітал та/або надходження банку. Ризики банківської діяльності випливають із специфіки банківської діяльності, що здійснюється в умовах ринкових відносин, і означають ймовірність одержання доходів, менших від очікуваних, зниження вартості активів. Підвищені банківські ризики призводять до значних фінансових втрат, і, як наслідок, до банкрутства банківської установи.

Згідно з класифікацією Національного банку України, існує дев'ять основних категорій ризику (банківського ризику) (рисунок 1.1). Ці види ризиків не є взаємовиключними. Будь-який банківський продукт або послуга може наражати на банк відразу декілька ризиків одночасно [3]. Ця класифікація ризиків відображає підхід Національного банку України до ідентифікації ризиків банків, але вона не є вичерпною і кожен окремий банк може доповнити її відповідно до власного бачення ризиків, з якими він працює або планує працювати. У цьому разі банк має розробити власну нормативну базу щодо управління визначеними категоріями ризиків, у тому числі з урахуванням кращої світової та вітчизняної практики, зокрема Базельського комітету з банківського нагляду, а також Принципів корпоративного управління. Класифікація банківських ризиків за класифікацією НБУ не визначає

інвестиційний ризик як окрему категорію банківського ризику та визначає ризик інвестування коштів у складі кредитного ризику.

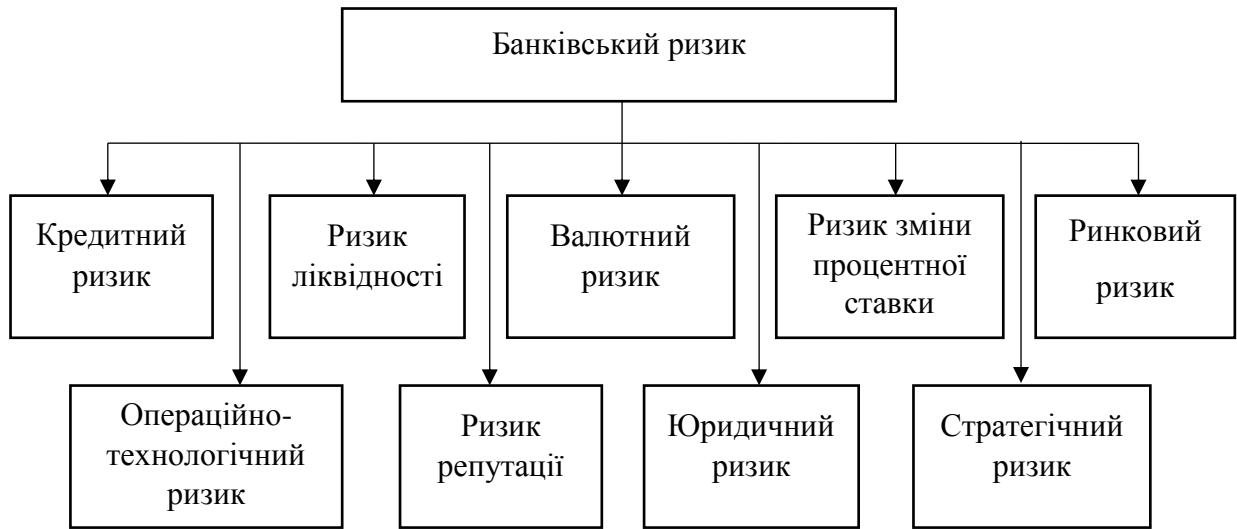

Рис. 1.1. Класифікація банківських ризиків за класифікацією НБУ

Джерело: побудовано за даними Національного банку України [3]

Вітчизняним банкам доцільно використовувати карту ризиків (докладна структура фінансових ризиків комерційного банку), створену компанією «Pricewaterhouse Coopers», що одержала назву GARP [26]. Ця класифікація нараховує 6 класів (кредитний ризик, ринковий ризик, ризик концентрації портфеля, ризик ліквідності, операційний ризик, ризик бізнес-подій) та 23 видів ризиків (прямий кредитний ризик, розрахунковий ризик, ризик кредитного еквівалента, ризик кореляції, фондовий ризик, процентний ризик, валютний ризик, ризик кредитного спреду, ризик інструмента, ризик істотної операції, ризик сектора економіки, ризик ліквідності фодування, ризик ліквідності активів, ризик трансакції, ризик операційного контролю, ризик систем, ризик конвертованості валют, ризик зміни кредитного рейтингу, ризик репутації, податковий ризик, юридичний ризик, ризик непередбачених обставин, ризик законодавства), що дає змогу всебічно розглянути та дослідити проблематику цього питання (додаток А).

Отже, банківський ризик – це ймовірність недоотримання доходів або зменшення ринкової вартості капіталу банку внаслідок несприятливого впливу зовнішніх чи внутрішніх чинників. З метою здійснення банківського нагляду Національний банк виділив дев'ять категорій ризику, а саме: кредитний ризик, ризик ліквідності, ризик зміни процентної ставки, ринковий ризик, валютний ризик, операційно-технологічний ризик, ризик репутації, юридичний ризик та стратегічний ризик.

1.2. Кредитні ризики комерційного банку: зміст та особливості формування

Відповідно до Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями від 30.06.2016 р. № 351 [5], кредитний ризик тлумачиться як «розмір очікуваних втрат (збитків) за активом унаслідок дефолту боржника/контрагента».

Згідно із Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти», кредитний ризик трактується як «імовірність втрат однієї зі сторін – укладачів контракту про придбання фінансового інструмента внаслідок невиконання зобов'язання іншою стороною» [12].

У Методичних вказівках з інспектування банків «Система оцінки ризиків» кредитний ризик визначається як «наявний або потенційний ризик для надходжень та капіталу, який виникає через неспроможність сторони, що взяла на себе зобов'язання, виконати умови будь-якої фінансової угоди із банком або в інший спосіб виконати взяті на себе зобов'язання» [3].

У Методичних вказівках з інспектування банків «Система оцінки ризиків» міститься класифікація кредитного ризику: «... під час оцінки кредитного ризику доцільно розрізняти індивідуальний та портфельний кредитний ризик. Джерелом індивідуального кредитного ризику є окремих, конкретний контрагент банку – позичальник, боржник, емітент цінних паперів.

Оцінка індивідуального кредитного ризику передбачає оцінку кредитоспроможності такого окремого контрагента, тобто його індивідуальну спроможність своєчасно та в повному обсязі розрахуватися за взятими зобов'язаннями. Портфельний кредитний ризик виявляється у зменшенні вартості активів банку (іншій, аніж унаслідок зміни ринкової процентної ставки). Джерелом портфельного кредитного ризику є сукупна заборгованість банку за операціями, яким притаманний кредитний ризик, кредитний портфель, портфель цінних паперів, портфель дебіторської заборгованості тощо. Оцінка портфельного кредитного ризику передбачає оцінку концентрації та диверсифікації активів банку» [3].

Найчастіше категорія «кредитний ризик» розглядається як «ймовірність несвоєчасної сплати або несплати відсотків за кредитом чи суми кредиту, падіння прибутків або утворення збитків внаслідок неплатоспроможності позичальника, зниження вартості банківських активів; як наслідок несплати кредиту та відсотків за ним, порушення зобов'язань; як сукупність несприятливих подій; як невпевненість кредитора у позичальнику» [22].

Необхідно зазначити, що рівень кредитного ризику залежить від дії факторів зовнішнього середовища, які пов'язані з успішною діяльністю та платоспроможністю їх позичальників, та факторів внутрішнього середовища, що пов'язані з напрямками кредитної політики, яку проводить комерційний банк, і внутрішньої нормативної бази щодо управління кредитним ризиком у банку [19, с. 275]. Відтак, до факторів виникнення кредитних ризиків банку відносять фактори зовнішнього середовища банку, які виникають на макрорівні (законодавчі й нормативно-правові, економічні, політичні, непередбачувані) та мезорівні (безпосередньо пов'язані із позичальником, гарантом, поручителем, страховиком); та фактори внутрішнього середовища банку, що спричинені недосконалістю або помилковістю у прийнятті управлінських рішень, методологічними порушеннями чи недоліками кредитного процесу, інформаційними збоями тощо.

Відповідно до Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями від 30.06.2016 р. № 351 [5], кредитний ризик може формуватися не лише за кредитами, а й за іншими видами банківських активів та «видами активних операцій»:

- 1) кредити, надані юридичним та фізичним особам, бюджетним установам;
- 2) кредити та вимоги до банків (включаючи операції зворотного репо, розміщення коштів на кореспондентських рахунках, кошти в розрахунках);
- 3) фінансова дебіторська заборгованість;
- 4) дебіторська заборгованість за господарською діяльністю;
- 5) боргові цінні папери (далі – цінні папери);
- 6) акції та інші фінансові інвестиції (далі – цінні папери);
- 7) похідні фінансові активи» [5].

З метою забезпечення комплексної та вчасної оцінки комерційними банками розміру кредитного ризику, що сприятиме коректному розрахунку їх капіталу та збільшить фінансову стійкість банківського сектора України, було затверджене Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями Постановою Правління НБУ від 30.06.2016 р. № 351 [5]. Документ визначає підходи до оцінки очікуваних втрат від кредитного ризику, які передбачають застосування трьох компонентів кредитного ризику (EAD – експозиція під ризиком, PD – ймовірність дефолту боржника, LGD – втрати в разі дефолту). Вказана постанова зазнає постійних оновлень, що відповідають принципам та рекомендаціям Базельського комітету з банківського нагляду, вимогам європейського законодавства, ґрунтується на підходах міжнародних рейтингових агентств та аналізі статистичних даних банків України.

Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями від 30.06.2016 р. № 351 вимагає від комерційних банків дотримання таких принципів роботи з кредитними ризиками:

1) переваги сутності здійснюваних банком активних операцій над їх формою, який, зокрема, передбачає, що банк: забезпечує повну та адекватну оцінку кредитного ризику під час здійснення розрахунку розміру кредитного ризику за активом; установлює для боржника економічно обґрунтовані періодичність та розмір сплати ним боргу;

2) своєчасності та повноти виявлення кредитного ризику, який, зокрема, передбачає, що під час оцінки кредитного ризику за активом банк урахує: наявну інформацію про боржника, у тому числі публічну; інформацію щодо зловживань і шахрайства; репутацію боржника; якість менеджменту; відносини боржника з іншими банками-кредиторами, у тому числі його кредитну історію; мету проведення боржником кредитної операції та її відповідність профілю його господарської діяльності; ступінь взаємозв'язку банку з боржником, включаючи наявність розрахункового рахунку в банку, разові відносини тощо; макро- та мікроекономічні фактори, що впливають на фінансовий стан та/або бізнес-діяльність боржника, поточний стан економіки, стан галузі, до якої належить боржник, включаючи його спроможність виконувати свої зобов'язання перед банком, іншими банками-кредиторами, залежність діяльності боржника від (специфічних) ринків постачання/збуту продукції/послуг, фактори ризику, пов'язані з об'єктом кредитування тощо; усю наявну інформацію, необхідну для здійснення банком адекватної оцінки кредитного ризику, у тому числі достовірну фінансову звітність боржника; схильність боржника до діяльності в нових, високоризикових сферах діяльності тощо; ступінь впливу групи юридичних осіб під спільним контролем або групи пов'язаних контрагентів на фінансовий стан боржника - юридичної особи; прогноз макро- та мікроекономічних факторів, ринкових умов, що впливають на майбутні умови діяльності боржника та можуть погіршити його здатність виконувати свої зобов'язання перед банком, зокрема, очікувані: підвищення процентних ставок, збільшення рівня безробіття, зміни в правовому, економічному або технологічному середовищі функціонування боржника, зниження попиту на товари/послуги боржника;

3) адекватності оцінки розміру кредитного ризику, яка, зокрема, передбачає, що банк під час оцінки кредитного ризику за активом ураховує: надійність та стабільність платоспроможності боржника, що, зокрема, підтверджується результатами аналізу його платоспроможності за останні кілька років, надійності та стабільності бізнесу; зіставлення розміру боргу боржника, валюти та строків погашення боргу з обсягами його діяльності, очікуваними грошовими потоками, що генеруватимуться такою діяльністю, що, зокрема, підтверджується фінансовою звітністю/доходами боржника, відповідними статистичними даними. Якщо валюта боргу відрізняється від валюти очікуваних грошових потоків для погашення боргу банк ураховує ризик перерахунку однієї валюти в іншу; позитивний досвід щодо фактичного стану виконання укладених боржником контрактів/угод, спроможність контрагентів боржника забезпечувати виконання зобов'язань перед ним тощо; спрямування боржником отриманих кредитних коштів на цілі, що відповідають виду, обсягу та складності здійснюваної ним господарської діяльності; готовність акціонерів/власників боржника брати на себе відповідальність за виконання боржником зобов'язань перед банком, що, зокрема, підтверджується наявністю достатнього обсягу власного (акціонерного) капіталу боржника, наданими акціонерами/власниками боржника гарантіями щодо погашення боргу (за потреби) тощо;

4) застосування банком способів (методів) зниження кредитного ризику, що об'єктивно, з дотриманням принципу обережності, забезпечують його мінімізацію. Зокрема, щодо отриманого банком забезпечення є об'єктивні докази існування (наявності); доступності; оцінки ринкової вартості; страхування; контролю банком за належністю стану, схоронністю, вибуттям/заміною забезпечення; можливістю відчуження забезпечення на користь банку;

5) урахування власного досвіду банку під час оцінки кредитного ризику шляхом застосування судження управлінського персоналу/колегіального органу банку в частині: розширення за потреби переліку факторів, що

впливають на клас боржника та спричиняють його коригування в бік пониження (погіршення); визначення значень компонентів кредитного ризику (PD та LGD) за активом у межах діапазонів, передбачених цим Положенням, а також складової компонента LGD – обсягу інших надходжень від боржника, крім вартості наданого заставодавцем забезпечення (RC); визначення значень субфакторів, компонентів субфакторів багатофакторної моделі за спеціалізованим кредитом у межах діапазонів; оцінки впливу на фінансовий стан боржника - юридичної особи ризиків унаслідок його участі в групі юридичних осіб під спільним контролем та/або групі пов'язаних контрагентів; доведення відсутності впливу однієї або більше ознак дефолту на дефолт боржника; формування висновків про спроможність боржника попри наявні фінансові труднощі обслуговувати борг; розширення за потреби переліку подій та/або ознак дефолту боржника;

б) достатності та адекватності розроблених банком внутрішніх положень (правил, процедур, контролів), застосування яких забезпечує належну оцінку кредитного ризику за активними банківськими операціями і унеможливорює її викривлення [5].

Слід відзначити, що для здійснення контролю за кредитними ризиками комерційних банків, НБУ встановлює обов'язкові економічні нормативи. До таких нормативів відносять:

– Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (Н7) встановлюється з метою обмеження кредитного ризику, який виникає внаслідок невиконання окремими контрагентами своїх зобов'язань. Цей норматив визначається як співвідношення суми всіх вимог банку до контрагента або групи пов'язаних контрагентів та всіх фінансових зобов'язань, наданих банком щодо контрагента або групи пов'язаних контрагентів, до регулятивного капіталу банку. Нормативне значення нормативу Н7 не має перевищувати 25 %. Системно важливий банк зобов'язаний дотримуватися спеціального значення нормативу максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (Н7) – не більше ніж 20 %.

– Норматив великих кредитних ризиків (Н8) установлюється з метою обмеження концентрації кредитного ризику за окремим контрагентом або групою пов'язаних контрагентів. Вказаний норматив визначається як співвідношення суми всіх великих кредитних ризиків, наданих банком щодо всіх контрагентів, груп пов'язаних контрагентів, усіх пов'язаних з банком осіб, до регулятивного капіталу банку. Нормативне значення нормативу Н8 не має перевищувати 8-кратний розмір регулятивного капіталу банку.

– Норматив максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами (Н9) установлюється для обмеження ризику операцій з пов'язаними з банком особами, зменшення негативного впливу операцій з пов'язаними з банком особами на діяльність банку. Норматив визначається як співвідношення сукупної суми всіх вимог банку до пов'язаних з банком осіб та суми всіх фінансових зобов'язань, наданих банком щодо пов'язаних з банком осіб, до регулятивного капіталу банку. Нормативне значення нормативу Н9 не має перевищувати 25%.

Водночас, найбільш близьким до світової практики оцінки кредитного ризику, що підводить українську банківську систему до нових стандартів є підхід до його визначення шляхом обчислення обсягу непрацюючих кредитів (NPL) та їх частки в кредитному портфелі. Непрацюючим кредитом (NPL) визначено такий кредит, за яким прострочення боргу перевищує 90 днів (30 днів для банків-боржників), або менше ніж на 90 днів, проте відповідно до національних норм нагляду вважається, що обслуговування такого кредиту є «слабким» або «незадовільним», або за яким контрагент неспроможний забезпечити виконання зобов'язань без стягнення забезпечення.

1.3. Методи оптимізації кредитних ризиків банку

В умовах нестабільності фінансового ринку необхідною умовою забезпечення ефективності кредитування банків фізичних та юридичних осіб є

контроль кредитного портфеля та його оптимізація з метою мінімізації впливу кредитних ризиків на діяльність банку, що дозволить своєчасно прийняти адаптивні заходи щодо зниження кредитного ризику і можливих втрат в умовах несприятливої економічної ситуації і погіршення економічної та фінансової кон'юнктури. Для цього можуть бути використані загальні принципи та інструменти ризик-менеджменту, а саме – активна або пасивна стратегія управління банківським кредитним портфелем, різні моделі оптимізації обсягів і структури банківського кредитного портфеля, але при цьому необхідно їх адаптувати до умов діяльності банків та тенденцій розвитку української економіки.

Мінімізація рівня кредитного ризику комерційного банку є здійсненням комплексу заходів, спрямованих на зниження ймовірності настання подій або обставин, які призводять до збитків і на зменшення розміру потенційних збитків від кредитних (активних) операцій.

Мінімізація кредитних ризиків, яка проводиться банками, обумовлена наступними чинниками. Для зниження ризиків, що приймаються, великі банки використовують набір фінансових і нефінансових інструментів, застосування яких залежить від конкретного ризику. Мінімізації ризику також сприяє застосування консервативної політики до оцінки якості цінних паперів, позичальників, ретельне структурування угод і моніторинг. Мінімізація ризиків невідривно пов'язана з операційною діяльністю, яка у свою чергу вимагає зниження операційних ризиків шляхом вдосконалення процедур і ІТ-систем, впровадження контролю на всіх етапах операцій, підвищення кваліфікації співробітників.

Одним із способів, який найбільш широко практикується банками для зниження ризиків є диверсифікація. Диверсифікація за своїм змістом спрямована на зниження рівня ризику шляхом інвестування в різні види діяльності з менш ніж абсолютно позитивно корельованою прибутковістю [16].

Створення добре диверсифікованого кредитного портфеля за активним підходом до мінімізації кредитних ризиків може призвести до значного або навіть повного зниження конкретного ризику.

Зайва диверсифікація може призвести до складнощів якісного управління портфелем; зростання витрат, пов'язаних з пошуком банком кредитних активів, високих витрат за споживчими кредитами чи дрібними кредитами юридичним особам, покупці недостатньо надійних, дохідних і високоліквідних цінних паперів.

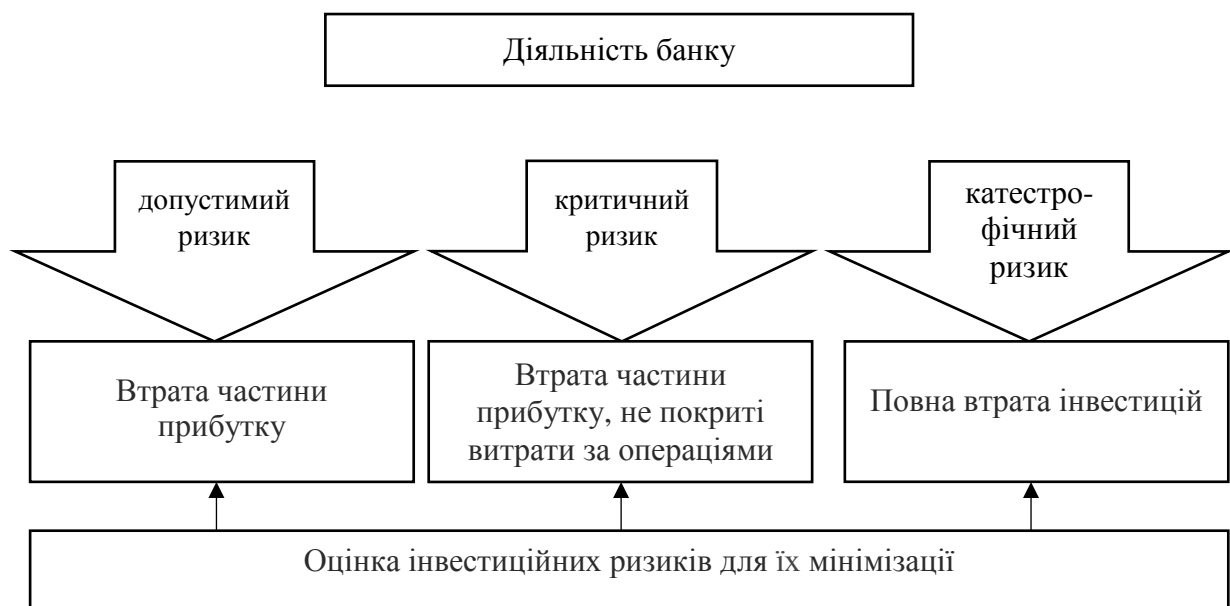

Рис. 1.2. Мінімізація ризиків діяльності банків

Джерело:[16]

Практика мінімізації ризиків за управління кредитним портфелем нараховує досить значне коло інструментів і підходів. До основних моделей належать пасивне і активне, довгострокове і короткострокове, помірне і агресивне управління кредитним портфелем із застосуванням адаптивних процедур оптимізації. Кожен з цих підходів має свою специфіку і відрізняється за метою, за терміном формування портфеля, структурою кредитного портфеля в ньому, розміром фінансових витрат на процес управління, специфічними методами управління.

Оскільки рівень кредитного ризику може істотно змінитися протягом певного періоду часу під впливом внутрішніх і зовнішніх факторів, банк розробляє систему управління кредитними ризиками, відображену в наступних цілях:

- забезпечити максимальне збереження власних коштів;
- підвищити відповідальність перед вкладниками, клієнтами, інвесторами;
- мінімізувати негативний вплив зовнішніх і внутрішніх факторів.

Ефективність оптимізації кредитних ризиків банків у значній мірі залежить від ефективності організації фінансового механізму. При цьому виокремлюють такі підсистеми управління: інформаційне забезпечення; внутрішні системи комунікацій та передачі інформації між центрами відповідальності; підсистеми управління ризиками, що доцільно запроваджувати в діяльність банків.

Особлива увага повинна приділятися організації управління ризиками та місця ризик-менеджменту в управлінні банком.

По-перше, управління кредитними ризиками – це процес, який повинен починатися на стадії розробки кредитної стратегії банку за безпосередньою участю ради директорів і правління банку і узгодженням на вищому рівні ризик-апетиту. Важливо розуміти, що ризик-апетит нерозривно пов'язаний з кредитною стратегією.

По-друге, незважаючи на інтеграцію процесу управління кредитними ризиками в загальне управління банком, доцільно, щоб структурний підрозділ, відповідальний за управління ризиками, був незалежним від інших функціональних підрозділів і підпорядковувалося безпосередньо вищому керівництву. Підготовка та прийняття рішень, що регламентують процеси управління кредитними ризиками, організація і інформаційно - методичне забезпечення цих процесів, а головне – контроль за їх виконанням повинні бути в сфері відповідальності і повноважень підрозділу з управління ризиками.

По-третє, в процес управління ризиками повинні бути залучені всі підрозділи банку, тому що тільки на рівні підрозділів можуть здійснюватися ідентифікація, аналіз, управління і надання звітів за ризиками, які є специфічними для діяльності конкретного підрозділу. Йдеться про централізовані координації і контроль, а також консолідації та аналіз інформації про потенційні загрози і ризикові події, і децентралізації процесів моніторингу, управління ризиками та надання звітів.

Система управління ризиками повинна охоплювати всі типи ризиків, процеси і процедури з управління ризиками, ролі і сфери відповідальності осіб, які беруть участь в управлінні ризиками.

Система ризик-менеджменту банків має бути достатньо повною, щоб покривати ризики, на які наражається банк, і гнучкою, щоб змінюватися в мінливих умовах здійснення банком своєї діяльності. Таким чином, ефективна система управління кредитними ризиками включає:

- 1) чітко визначені політики і процедури, необхідні для ідентифікації, прийняття, оцінки, моніторингу, надання звітності та контролю ризиків.
- 2) затверджену організаційну структуру, визначальну роль і відповідальність окремих осіб за прийняття інвестиційних ризиків і управління ними. Крім того, важлива наявність окремого незалежного департаменту або комітету, відповідального за розробку політики за ризиками на рівні всього банку і виконуючого наглядову і контрольну функції.
- 3) ефективну систему ІТ, що забезпечує надання інформації з операційного рівня вищого керівництва банку та оперативне вирішення виникаючих проблем.
- 4) механізми, що забезпечують поточний контроль за системами, політиками і процедурами з управління ризиками і процедури щодо внесення змін у разі виникнення необхідності.

До методів оптимізації банківських кредитних ризиків відносять: диверсифікацію, лімітування та страхування, резервування. Переваги та недоліки застосування методів наведені в таблиці 1.1.

Переваги та недоліки застосування методів оптимізації кредитного ризику банку

Метод	Переваги	Недоліки
Диверсифікація	Зниження рівня кредитного ризику за кожним окремим кредитом чи загальним рівнем кредитування банку	Надмірна диверсифікація або концентрація призводить до збільшення кредитного ризику
Лімітування	Завдяки встановленню лімітів банки можуть уникнути критичних втрат, пов'язаних з надмірною концентрацією будь-якого виду кредитного ризику, а також диверсифікувати свої кредитні портфелі та забезпечити стабільні доходи	Лімітування потребує визначення основних сфер і факторів кредитного ризику, які різняться для різних банків, окремих країн та регіонів. Установлення лімітів потребує великої підготовчої роботи й ретельного вивчення ринку
Резервування	Можливість для банку швидкого відшкодування зазнаних фінансових втрат	Відволікання значної частини фінансових ресурсів на формування резерву та зниження ефективності використання капіталу банку
Страховання	Обсяг відшкодування втрат визначається вартістю об'єкта страхування, розміром страхового внеску та відповідно страховою сумою, він не обмежується сформованим за рахунок відрахувань страховим фондом	Обсяг страхової суми не завжди є достатнім для повного покриття збитків банку в результаті неповернення позик; страхова сума не враховує деякі додаткові витрати банку

Джерело: адаптовано за [14, с. 11]

Метод самостійного пристосування, що полягає у створенні спеціальних резервів, дає змогу банківській установі покривати збитки у разі їх виникнення за рахунок власних коштів. Для покриття втрат передбачається створення спеціального резерву шляхом резервування частини коштів банку на окремих бухгалтерських рахунках, з яких при неповерненні кредиту списується відповідна сума. Останній метод активної нейтралізації – це передача ризику, а саме страхування. У процесі страхування ризик банку переноситься на страхову компанію, яка отримала винагороду – страхову премію.

Найчастіше використовують пасивну стратегію оптимізації ризиків тоді, коли відсутня інформація необхідна для визначення рівня ризику або фінансові

втрати від ризику є занадто великими та перевищують власні резерви, в інших випадках доцільно використовувати активну стратегію.

Значну роль в оптимізації кредитних ризиків банку відіграють «лінії захисту», які дозволяють забезпечувати необхідний рівень стійкості установи, високий рівень захисту та безпеки, мінімізацію фінансових, в тому числі інвестиційних ризиків та виключення виникнення конфлікту інтересів стейкхолдерів.

Лінії захисту поділяються на внутрішні (на рівні комерційного банку) та зовнішні (на рівні національного регулятора, Національного банку України).

У свою чергу внутрішні лінії захисту мають три складові:

- мета першої лінії – це ідентифікація, управління та прийняття фінансового, в тому числі кредитного ризику в рамках встановлених обмежень (лімітів);

- мета другої лінії – це незалежна оцінка та контроль фінансових, в тому числі кредитних ризиків;

- мета третьої лінії – це незалежна оцінка ефективності системи ризик-менеджменту, визначення стратегії управління фінансовими, в тому числі кредитними ризиками, вирішення конфлікту інтересів внутрішніх та зовнішніх стейкхолдерів.

Кредитні ризики несуть у собі найбільшу небезпеку для комерційних банків у контексті забезпечення та збереження їх фінансової стійкості, тому впровадження нових, більш ефективних методів оптимізації, а отже, попередження кредитних ризиків має стати пріоритетним напрямом розвитку банківської системи України.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ КРЕДИТНОГО РИЗИКУ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ ЗА МАТЕРІАЛАМИ АТ «КРЕДОБАНК»

2.1. Загальна характеристика та особливості діяльності АТ «Кредобанк»

АТ «Кредобанк» зареєстрований в Україні та є резидентом України. Банк є акціонерним товариством з відповідальністю акціонерів, обмеженою часткою акцій, що їм належать, і був утворений відповідно до законодавства України. Банк був заснований у формі акціонерного товариства у 1990 році. Банк був спочатку зареєстрований Державним банком СРСР і перереєстрований Національним банком України 14 жовтня 1991 року під назвою «Західно-Український Комерційний Банк». У 2002 році назву Банку було змінено на АТ «Кредит Банк (Україна)». У листопаді 2005 року акціонери Банку прийняли рішення про зміну назви Банку на «Кредобанк». За рішенням позачергових загальних зборів акціонерів від 26 листопада 2009 року, у зв'язку із приведенням своєї діяльності у відповідність до вимог Закону України «Про акціонерні товариства», Банк змінив назву на Публічне Акціонерне Товариство (ПАТ) «Кредобанк».

Безпосередньою материнською компанією АТ «Кредобанк» є РКО Bank Polski S.A. (Польща). АТ «Кредобанк» входить до складу Групи РКО Bank Polski (далі – «Група РКО ВР»). Найбільшим акціонером Групи РКО ВР є Міністерство державних активів республіки Польща, що здійснює контроль над РКО ВР S.A., оскільки володіє 29,43% часткою в статутному капіталі РКО ВР S.A. Частка інших акціонерів РКО ВР S.A. не перевищує 10% голосуючих акцій. Банк не проводить спільних транзакцій з Міністерство державних активів республіки Польща. РКО Bank Polski S.A. є власником всіх акцій АТ «Кредобанк».

Головними стратегічними цілями АТ «Кредобанк» визначено досягнення очікуваного рівня віддачі на капітал; збільшення загальної кількості клієнтів у всіх сегментах; зростання рівня задоволеності клієнтів та їх активності; збільшення частки в обслуговуванні зовнішньо-торгівельного обороту між Україною та Польщею; швидке реагування ІТ на потреби бізнесу та підвищення надійності ключових ІТ-систем; утримання помірною апетиту на ризик; зростання операційної ефективності; підвищення рівня заангажованості та задоволеності працівників. В АТ «Кредобанк» розпочато реалізацію понад десяти стратегічних проєктів, скерованих на втілення стратегічних ініціатив та досягнення затверджених стратегічних цілей.

Станом на 01.01.2023 р. організаційна структура АТ «Кредобанк» включає Головний банк та 66 відділень. Протягом року кількість відділень банку скоротилася на 16 відділень, у тому числі 17 відділень припинили свою роботу, а 1 відділення було відкрите. Здійснюючи свою діяльність на території 22 областей України та м. Києва, АТ «Кредобанк» в той же час залишається одним із регіональних лідерів на території Львівської області та Західної України.

За оприлюдненими даними Національного банку України серед 67-ми українських банків за підсумками 2022 року АТ «Кредобанк» став 6-м за величиною портфелю кредитів фізичним особам (нетто) з ринковою часткою 3,8%.

Інформація про основні фінансові показники за останні роки наведено у таблиці 2.1. За 2022 рік чисті активи АТ «Кредобанк» зросли на 17% і склали 39,0 млрд. грн., що поряд з виведенням з ринку банків з російським державним капіталом забезпечило просування АТ «Кредобанк» на 14-ту позицію в секторі серед 67-ми банків. За 2021 рік чисті активи АТ «Кредобанк» зросли на 31,6%. Зростання активів обумовлене зростанням, насамперед, високоліквідних активів - готівкові кошти та кошти в НБУ зросли на 121%, кошти в інших банках зросли на 133% при скороченні обсягу кредитного портфелю на 26%, що відображає різке погіршення умов діяльності банківського сектору в умовах

російської агресії та зумовлене цим зростання ризиків кредитування. При цьому, ринкова частка АТ «Кредобанк» за активами зросла за 2022 рік на 0,04 п.п. (в 2020 р. - на 0,23 п.п.) і досягла 1,66%, що є рекордним значенням за останні понад 20 років.

Таблиця 2.1

Основні фінансові показники Групи Кредобанк, млн грн

Показники	2020	2021	2022	Абсолютне відхилення		
				2021-2020	2022-2021	2022-2020
<i>Активи</i>						
Активи (всього)	25 239	33 212	38 962	7 973	5 750	13 723
Кредити та аванси клієнтам	13 292	16 804	12 507	3 512	-4 297	-785
Цінні папери	6 187	7 814	9 004	1 627	1 190	2 817
<i>Зобов'язання</i>						
Зобов'язання (всього)	22 310	29 264	34 927	6 954	5 663	12 617
Кошти клієнтів	18 311	24 509	33 007	6 198	8 498	14 696
Заборгованість перед іншими банками	2 839	3 712	972	873	-2 740	-1 867
<i>Капітал</i>						
Капітал (всього)	2 929	3 948	4 035	1 019	87	1 106
Статутний капітал	2 249	2 249	2 249	0	0	0
<i>Фінансові результати</i>						
Чистий процентний дохід	1 781	1 988	2 131	207	143	350
Чистий комісійний дохід	473	549	515	76	-34	42
Чистий прибуток	526	795	140	269	-655	-386

Операційний дохід, незважаючи на різке погіршення умов діяльності банківського сектору в умовах російської агресії, перевищив значення попереднього року. Ріст операційного доходу відбувся за рахунок декількаразового зростання торгівельного доходу, зростання чистого процентного доходу (ЧПД) на 7% р/р, при одночасному скорочення чистого комісійного доходу (ЧКД) на 6% р/р. Чистий прибуток за 2022 року скоротився в 5,7 разів і склав 139,5 млн грн з урахуванням значних відрахувань у резерви під кредитні операції, витрати на які зросли в 9 разів порівняно до попереднього року.

З огляду на кризові умови діяльності банківського сектору завдання посилення ринкових позицій та росту ринкової частки не були пріоритетним для АТ «Кредобанк». Головними завданнями були забезпечення безперебійної діяльності банку в умовах війни та атак на енергетичну інфраструктуру, зниження ризиків життю та здоров'ю працівників та клієнтів банку. Динаміка ринкової частки банку за підсумками 2022 року була різноспрямованою – знизилась ринкова частка за кредитами в обох сегментах та за коштами населення, проте зросла ринкова частка за активами та коштами юридичних осіб. Інформація про зміну ринкової частки АТ «Кредобанк» за основними бізнес-показниками наведена у табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Ринкова частка АТ «Кредобанк» у банківській системі України, %

Показники	2020	2021	2022	Абсолютне відхилення, в.п.		
				2021-2020	2022-2021	2022-2020
Чисті активи	1,38	1,62	1,66	0,24	0,04	0,28
Кредити юридичним особам	1,00	1,11	1,10	0,11	-0,01	0,10
Кредити фізичним особам	3,24	3,44	3,10	0,20	-0,34	-0,14
Кошти юридичних осіб	1,53	1,78	2,19	0,25	0,41	0,66
Кошти фізичних осіб	1,12	1,39	1,30	0,27	-0,09	0,18
Статутний капітал	0,47	0,47	0,55	0,00	0,08	0,08
Балансовий капітал	1,48	1,54	1,85	0,06	0,31	0,37

Таким чином, на 01.01.2023 р. ринкова частка АТ «Кредобанк» за активами склала 1,66% і досягла найвищого за понад останні 20 років значення. Найпомітніше зросла частка банку за корпоративними депозитами (на +0,41 п.п.) та вперше в історії АТ «Кредобанк» досягла 2,2%. У ранкінгу банків АТ «Кредобанк» піднявся з 15-ї на 14-ту позицію серед українських банків за активами. Також банк закріпився в ТОП-15 провідних українських банків за більшістю основних бізнес-показників, зокрема, займає 14-ту позицію за кредитами юридичним особам, 12-ту позицію за депозитами юридичних осіб та 12-ту позицію за роздрібними депозитами, 10-ту позицію за кредитами

фізичним особам (брутто) і 6-ту позицію за кредитами фізичним особам (нетто) серед 67-ми банків в секторі.

2.2. Аналіз динаміки і структури кредитного портфеля банку

Кредитний портфель – це сукупність усіх позик, наданих банком з метою одержання прибутку. Розмір кредитного портфеля оцінюється за балансовою вартістю всіх кредитів банку, у тому числі прострочених, пролонгованих, сумнівних. У структурі балансу банку кредитний портфель розглядається як єдине ціле та складова частина активів банку.

Кредитний портфель формується за наслідками реалізованої кредитної політики та політики управління кредитними ризиками. АТ «Кредобанк» пропонує кредити для фізичних осіб до 500 000 гривень готівкою. Для максимальної зручності доступні різні варіанти кредитування: кредитна картка «кредобра» з пільговим періодом до 62 днів; кредит готівкою; рефінансування; кредит на купівлю житла; кредит на купівлю авто; кредит на поточні потреби; фінансовий лізинг [25].

Для розвитку малого і середнього бізнесу АТ «Кредобанк» пропонує кредити інвестиційні (довготермінове кредитування для фінансування проектів терміном до 7 років для: купівлі нерухомості на вторинному ринку; купівлі обладнання; купівлі земельної ділянки; інших інвестиційних проектів) та для поповнення обігових коштів (вирішить термінову потребу в коштах, якщо потрібно оплатити рахунки, купити сировину, виплатити заробітну плату, при цьому не вилучаючи гроші з обігу, термін кредитування – до 2 років), овердрафти (кредитування юридичних осіб та суб'єктів підприємницької діяльності, яке дає можливість профінансувати поточні або ж непередбачувані витрати в сумі, що перевищує залишок на поточному рахунку, в межах встановленого ліміту терміном до 12 місяців) та банківські гарантії.

Для розвитку корпоративного бізнесу АТ «Кредобанк» пропонує такі банківські продукти: кредитна лінія / обіговий кредит, кредит під депозит, овердрафт, швидкий овердрафт, інвестиційний кредит, кредитування соціальних підприємств в рамках співпраці з wnisef, програма підтримки інвестиційних проектів малих та середніх підприємств від фонду розвитку підприємництва, кредит експортеру.

Аналіз динаміки кредитного портфеля банку розпочнемо з аналізу розміру кредитного портфеля та його частки в активах.

Частка кредитного портфеля в активах відображає відношення обсягу кредитного портфеля до загального обсягу активів банку. Цей показник є важливим для оцінки ризиків банку та ступеня його залежності від кредитування. Висока частка кредитного портфеля в активах може вказувати на підвищений рівень кредитних ризиків [22]. Показники кредитного портфеля АТ «Кредобанк» та його частки зображено на рис. 2.1. До 2022 р. кредитний портфель на половину формував активи банку. У 2022 р. кредитний портфель становив лише 32,10% активів, що вказує на більше зосередження коштів на рахунках НБУ, цінних паперах.

Кредитний портфель АТ «Кредобанк» збільшувався у 2021 р. на 26,41% або 3511645 тис. грн, в тому числі кредитний портфель юридичних осіб збільшувався на 18,32%, кредитний портфель фізичний осіб з автокредитів збільшувався на 22,80%, кредитний портфель фізичний осіб з іпотечних кредитів збільшувався на 60,11%, кредитний портфель фізичний осіб з споживчих кредитів збільшувався на 6,00% (табл. 2.3).

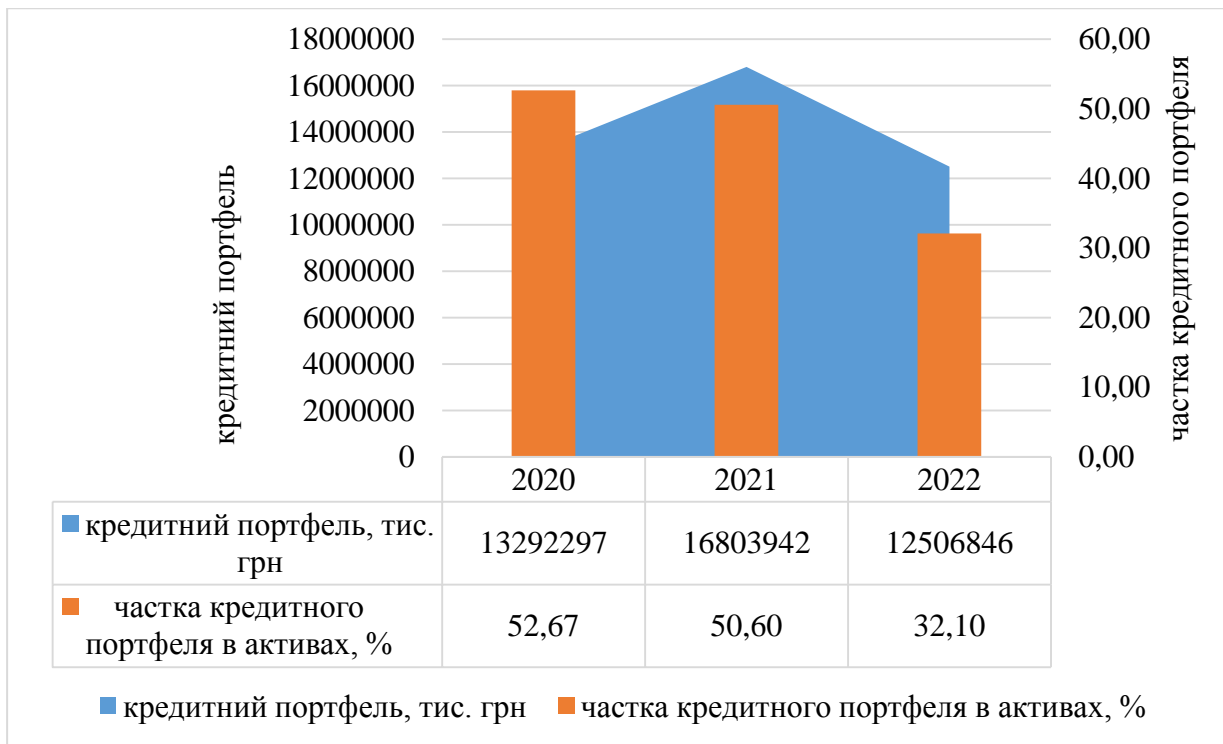

Рис. 2.1. Частка кредитного портфеля в активах та кредитний портфель АТ «Кредобанк» у 2020-2022 рр.

Аналіз таблиці 2.3 показує, що до 2022 р. всі напрями кредитування розвивалися та банк активно збільшував кредитний портфель.

Таблиця 2.3

Кредитний портфель АТ «Кредобанк», тис. грн

Показник	31 грудня 2020 року	31 грудня 2021 року	31 грудня 2022 року	Абсолютне відхилення		
				2021-2020	2022-2021	2022-2020
Кредити юридичним особам	7 701 212	9 111 803	8 432 351	1 410 591	-679 452	731 139
Кредити фізичним особам - кредити на автомобілі	2 946 302	3 617 917	2 467 883	671 615	-1 150 034	-478 419
Кредити фізичним особам - іпотечні кредити	1 850 888	2 963 369	2 589 231	1 112 481	-374 138	738 343
Кредити фізичним особам - інші споживчі кредити	1 666 190	1 766 079	1 460 080	99 889	-305 999	-206 110
Резерв під очікувані кредитні збитки	(872 295)	(655 226)	(2 442 699)	217 069	-1 787 473	-1 570 404
Всього кредитів та авансів клієнтам	13 292 297	16 803 942	12 506 846	3 511 645	-4 297 096	-785 451

Кредитний портфель банку зменшився у 2022 р. на 25,57%, в тому числі кредитний портфель юридичних осіб зменшився на 7,46%, кредитний портфель фізичний осіб з автокредитів зменшився на 31,79%, кредитний портфель фізичний осіб з іпотечних кредитів зменшився на 12,63%, кредитний портфель фізичний осіб з споживчих кредитів зменшився на 17,33%. Обсяг видачі нових кредитів скоротився на 69% внаслідок збройної агресії російської федерації та значного зростання ризиків кредитування в умовах війни. Дотримуючись збалансованого та консервативного підходу до управління активами і пасивами, АТ «Кредобанк» протягом звітного періоду утримував співвідношення виданих кредитів до залучених коштів клієнтів нижче 100%.

Резерв під очікувані кредитні збитки зменшився у 2021 р. через покращення якості кредитного портфеля та зменшення ризиковості активних операцій, проте у 2022 р. збільшився рівень кредитного ризику та резерви зросли 3,7 разів.

Кредитний портфель АТ «Кредобанк» складається переважно з кредитів юридичним особам, проте кредити юридичним особам переважають з часткою 54,37% у 2020 р., 52,19% у 2021 р., 56,41% у 2022 р (див. табл. 2.4).

Офіційним статусом комерційного банку є універсальний, але за структурою кредитного портфеля можна стверджувати, що банк більше орієнтований на корпоративних клієнтів та роздрібний сегмент поступається.

Серед позичальників-юридичних осіб АТ «Кредобанк», найбільше клієнтів працюють у сільському господарстві, харчовій промисловості (понад 17% кредитного портфеля), торгівлі промисловості (близько 14-15% кредитного портфеля) та матеріальному виробництві (понад 12% кредитного портфеля) (рис. 2.2). За 2022 р. збільшився кредитний портфель підприємств торгівлі на 15,91%, виробництва на 6,55%, будівництва на 70,53% та санаторіїв на 281,85%. Кредитний портфель фізичних осіб зменшився на 22%.

Структура кредитного портфеля АТ «Кредобанк» за категоріями позичальників, %

Показник	31 грудня 2020 року	31 грудня 2021 року	31 грудня 2022 року	Абсолютне відхилення		
				2021-2020	2022-2021	2022-2020
Фізичні особи	45,63	47,81	43,59	2,18	-4,22	-2,04
Сільське господарство та харчова промисловість	19,47	17,25	17,77	-2,21	0,51	-1,70
Торгівля	14,11	13,57	15,49	-0,54	1,93	1,39
Виробництво	12,05	10,12	12,17	-1,93	2,05	0,12
Інші послуги	4,32	5,19	6,05	0,86	0,86	1,73
Нерухомість та будівництво	1,96	3,50	3,16	1,54	-0,34	1,20
Транспортна галузь	1,52	1,80	1,17	0,28	-0,63	-0,35
Гірничодобувна промисловість	0,40	0,20	0,20	-0,20	0,00	-0,20
Санаторії та курорти	0,03	0,13	0,11	0,09	-0,01	0,08
Готелі	0,02	0,02	0,01	0,00	-0,01	-0,01
Інше	0,50	0,42	0,27	-0,08	-0,15	-0,22
Всього кредитів та авансів клієнтам (до очікуваних кредитних збитків)	100	100	100	0,00	0,00	0,00

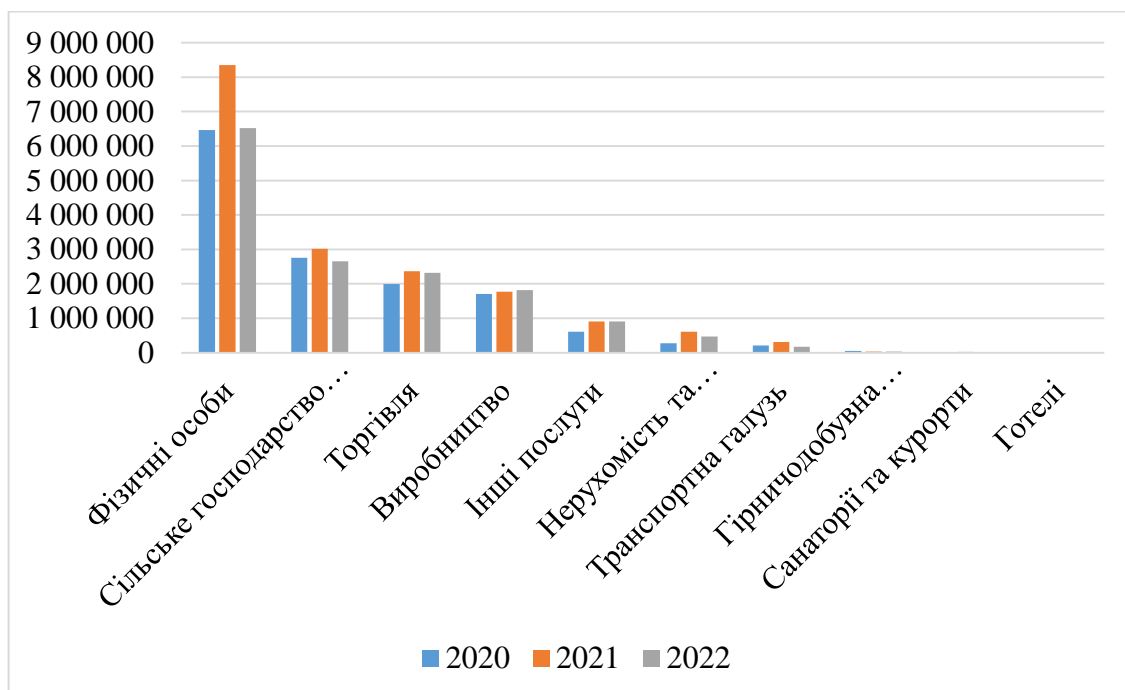

Рис. 2.2. Динаміка кредитного портфеля АТ «Кредобанк» за категоріями позичальників, тис. грн

Отже, кредитна діяльність АТ «Кредобанк» відбувається на постійній основі і відбувається постійне кредитування підприємств, переважно у сільському господарстві, харчовій промисловості, торгівлі промисловості та матеріальному виробництві, меншу пріоритетність має кредитування фізичних осіб. У 2022 р. відбулося зменшення кредитних операцій банку, зменшення кредитування та кредитний портфель зменшився на 26%.

2.3. Аналіз кредитного ризику банку

АТ «Кредобанк» здійснює постійне управління ризиками на основі впровадженні нових механізмів управління та контролю кредитного ризику, удосконалення кредитної діяльності, удосконалення системи управлінської інформації у сфері кредитного ризику, метою яких є забезпечення відповідного рівня рентабельності та якості кредитного портфелю банку. В умовах воєнного стану протягом 2022 року АТ «Кредобанк» обмежив проведення активних операцій та використовує селективний підхід при кредитуванні, а рішення приймалися на рівні не нижче кредитних комітетів банку. Враховуючи поточну ситуацію банк активно розвиває інструменти зниження та розподілу кредитного ризику, зокрема страхування кредитів та портфельні гарантії.

АТ «Кредобанк» структурує рівні кредитного ризику, на який вона банківська установа наражається, шляхом встановлення лімітів суми ризику, що виникає у зв'язку з одним позичальником або групою позичальників. Такі ризики регулярно контролюються та переглядаються принаймні щороку або частіше.

Аналіз кредитів за кредитною якістю оцінюють за стадіями (табл. 2.5, табл. 2.6, табл. 2.7, рис. 2.3).

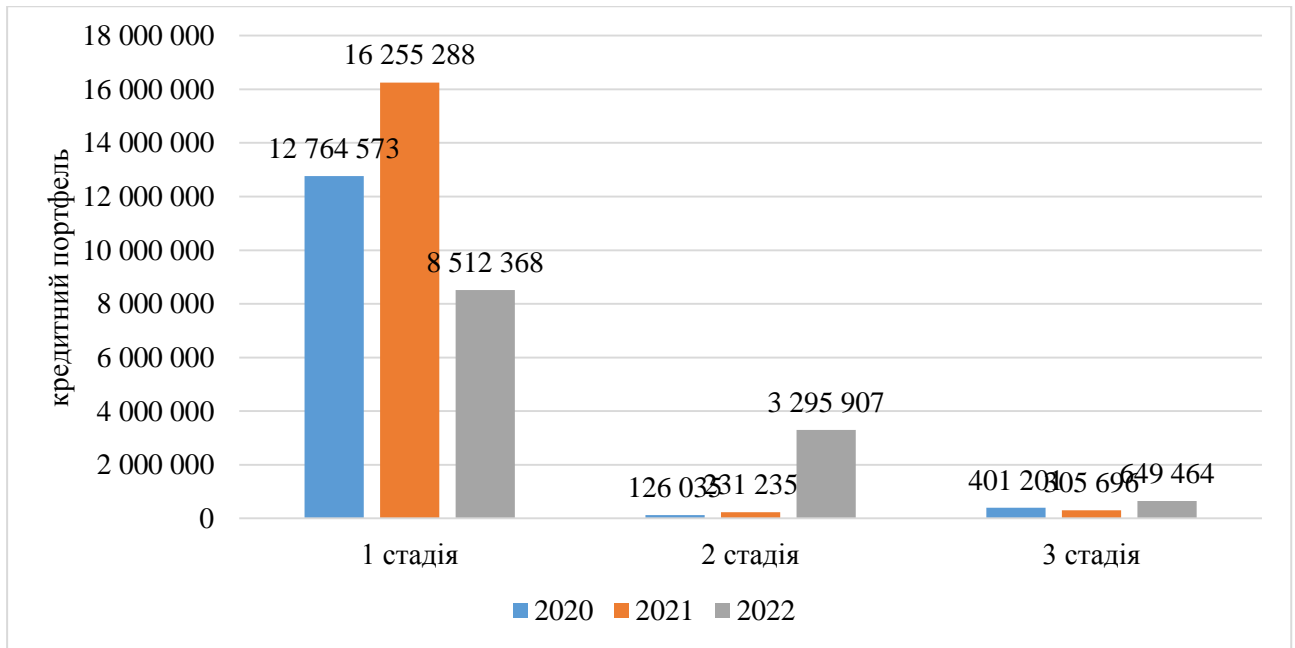

Рис. 2.3. Динаміка кредитного портфеля АТ «Кредобанк» за стадіями, тис. грн

Графічне зображення динаміки кредитного портфеля за стадіями демонструє зменшення кредитного портфеля стадії 1 та збільшення кредитних портфелів стадії 2 та стадії 3:

перша стадія зменшення корисності – очікувані кредитні збитки протягом 12 місяців (– стадія 1). У 2020 р. частка кредитів першої стадії становила 96,03%, в тому числі за кредитами юридичним особам – 96,91%, за кредитами фізичним особам на автокредити – 95,33%, за кредитами фізичним особам на іпотеку – 96,29%, за кредитами фізичним особам на споживчі цілі – 92,36%. Такий кредитний портфель можна вважати добрим і кредитний ризик мінімальним;

Таблиця 2.5

Якість кредитного портфеля АТ «Кредобанк» у 2020 р., тис. грн

	1 стадія	2 стадія	3 стадія	Придбані (створені) знецінені активи	Всього
1	2	3	4	5	6
Кредити юридичним особам	7 139 097	31 716	196 198	-	7 367 011
Кредити фізичним особам - кредити на автомобілі	2 665 137	35 628	95 025	-	2 795 790
Кредити фізичним особам - іпотечні кредити	1 716 350	16 355	49 849	-	1 782 554
Кредити фізичним особам - інші споживчі кредити	1 243 989	42 336	60 129	488	1 346 942
Всього кредитів та авансів клієнтам	12 764 573	126 035	401 201	488	13 292 297

У 2021 р. частка кредитів першої стадії збільшилася на 0,7 в.п. та становила 96,73%, в тому числі за кредитами юридичним особам – 96,08%, за кредитами фізичним особам на автокредити – 97,62%, за кредитами фізичним особам на іпотеку – 98,35%, за кредитами фізичним особам на споживчі цілі – 95,47%.

Таблиця 2.6

Якість кредитного портфеля АТ «Кредобанк» у 2021 р., тис. грн

	1 стадія	2 стадія	3 стадія	Придбані (створені) знецінені активи	Всього
Кредити юридичним особам	8 583 691	182 830	161 326	5 989	8 933 836
Кредити фізичним особам - кредити на автомобілі	3 403 746	16 322	66 713	-	3 486 781
Кредити фізичним особам - іпотечні кредити	2 841 827	10 165	32 458	5 156	2 889 606
Кредити фізичним особам - інші споживчі кредити	1 426 024	21 918	45 199	578	1 493 719
Всього кредитів та авансів клієнтам	16 255 288	231 235	305 696	11 723	16 803 942

У 2022 р. частка кредитів першої стадії зменшилася через воєнний стан та кризи неплатежів, за кредитами юридичним особам частка першої стадії зменшилася до 71,73%, за кредитами фізичним особам на автокредити – 58,08%, за кредитами фізичним особам на іпотеку – 71,46%, за кредитами фізичним особам на споживчі цілі – 48,99%. Більшість кредитів юридичних осіб були не були не простроченими. На першій стадії були кредити простроченими менше ніж 30 днів та простроченими від 30 до 90 днів.

Таблиця 2.7

**Якість кредитного портфеля юридичних осіб АТ «Кредобанк» у
2022 р., тис. грн**

Кредити	1 стадія	2 стадія	3 стадія	Придбані (створені) знецінені активи	Всього
Кредити юридичним особам	5 359 289	1 737 169	370 282	5 190	7 471 930
Кредити фізичним особам - кредити на автомобілі	1 125 245	667 545	135 845	8 742	1 937 377
Кредити фізичним особам - іпотечні кредити	1 623 174	566 980	75 777	5 547	2 271 478
Кредити фізичним особам - інші споживчі кредити	404 660	324 213	67 560	29 628	826 061
Всього кредитів та авансів клієнтам	8 512 368	3 295 907	649 464	49 107	12 506 846

Друга стадія зменшення корисності - очікувані кредитні збитки протягом всього строку дії фінансових активів, які не є кредитно-знеціненими (далі - стадія 2). Частка таких кредитів у 2020 р. становила 0,95%, проте за споживчими кредитами досягала 3,14%. У 2021 р. частка кредитів стадії 2 збільшилася до 1,38% за рахунок збільшення частки таких кредитів серед кредитів юридичних осіб до 2,05%. За даними табл. 2.5 видно, що частка кредитів юридичних осіб стадії 2 у 2022 р. збільшилася до 23,25%. За даними табл. 2.6 видно, що частка кредитів фізичним особам на автокредити стадії 2 у 2022 р. збільшилася до 34,46%, кредитів фізичним особам на іпотечні кредити – до 24,96%, кредитів фізичним особам на споживчі кредити – до 39,25%.

Третя стадія зменшення корисності - очікувані кредитні збитки протягом усього строку дії фінансових активів, які є кредитно-знецінені (далі - стадія 3). Частка таких кредитів у 2020 р. становила 3,02%, проте за споживчими кредитами фізичним особам досягала 4,42%. У 2021 р. частка кредитів стадії 3 зменшилася до 1,82%, що вказує на покращення якості портфеля. Частка кредитів юридичних осіб стадії 3 у 2022 р. збільшилася до 4,96%, частка кредитів фізичним особам на автокредити збільшилася до 7,01%, кредитів фізичним особам на іпотечні кредити – до 3,34%, кредитів фізичним особам на споживчі кредити – до 8,18%.

Нормативи кредитного ризику (*credit risk limits*) – економічні нормативи, встановлені НБУ з метою зменшення банківських ризиків, та недотримання яких може призвести до фінансових труднощів у діяльності банку. Визначення і звітування про нормативи кредитного ризику є обов'язковими для комерційних банків в Україні.

Норматив максимального розміру кредитного ризику (Н7) на одного контрагента встановлюється з метою обмеження кредитного ризику, що виникає внаслідок невиконання окремими контрагентами своїх зобов'язань. Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента визначається як співвідношення суми всіх вимог банку до контрагента або групи пов'язаних контрагентів та всіх фінансових зобов'язань, наданих банком щодо контрагента або групи пов'язаних контрагентів, до регулятивного капіталу банку. За контрагентом, який є пов'язаною з банком особою, та групою пов'язаних контрагентів, що складається лише з пов'язаних з банком осіб, розрахунок нормативу Н7 не здійснюється. Нормативне значення нормативу Н7 не має перевищувати 25%. Для системно важливих банків значення нормативу Н7 встановлено на рівні не менше 20%. АТ «Кредобанк» дотримує значення нормативу максимального розміру кредитного ризику (рис. 2.4).

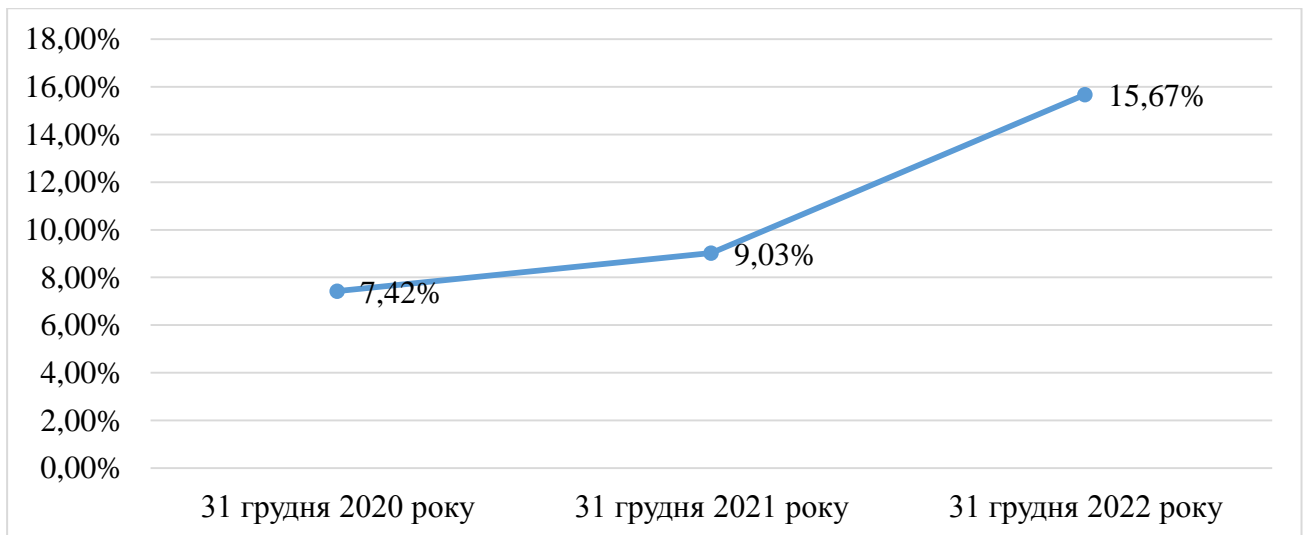

Рис. 2.4. Норматив максимального розміру кредитного ризику АТ «Кредобанк»

Норматив великих кредитних ризиків (Н8) установлюється з метою обмеження концентрації кредитного ризику за окремим контрагентом або групою пов'язаних контрагентів. Кредитний ризик, що прийняв банк на одного контрагента або групу пов'язаних контрагентів, усіх пов'язаних з банком осіб вважається великим, якщо сума всіх вимог банку до контрагента або групи пов'язаних контрагентів, усіх пов'язаних з банком осіб та всіх фінансових зобов'язань, наданих банком щодо цього контрагента або групи пов'язаних контрагентів, усіх пов'язаних з банком осіб, становить 10 % і більше регулятивного капіталу банку. Норматив великих кредитних ризиків визначається як співвідношення суми всіх великих кредитних ризиків щодо контрагентів, груп пов'язаних контрагентів, усіх пов'язаних з банком осіб до регулятивного капіталу банку. Норматив великих кредитних ризиків актуальний для комерційних банків, які створюються в межах фінансово-промислового груп і здійснюють кредитування окремих підприємств або окремого підприємства.

Нормативне значення нормативу Н8 не має перевищувати 8-кратний розмір регулятивного капіталу банку. АТ «Кредобанк» дотримує значення нормативу максимального розміру кредитного ризику (рис. 2.5), оскільки не

обмежується кредитуванням окремого підприємства чи окремої групи підприємства та має статут універсального банку.

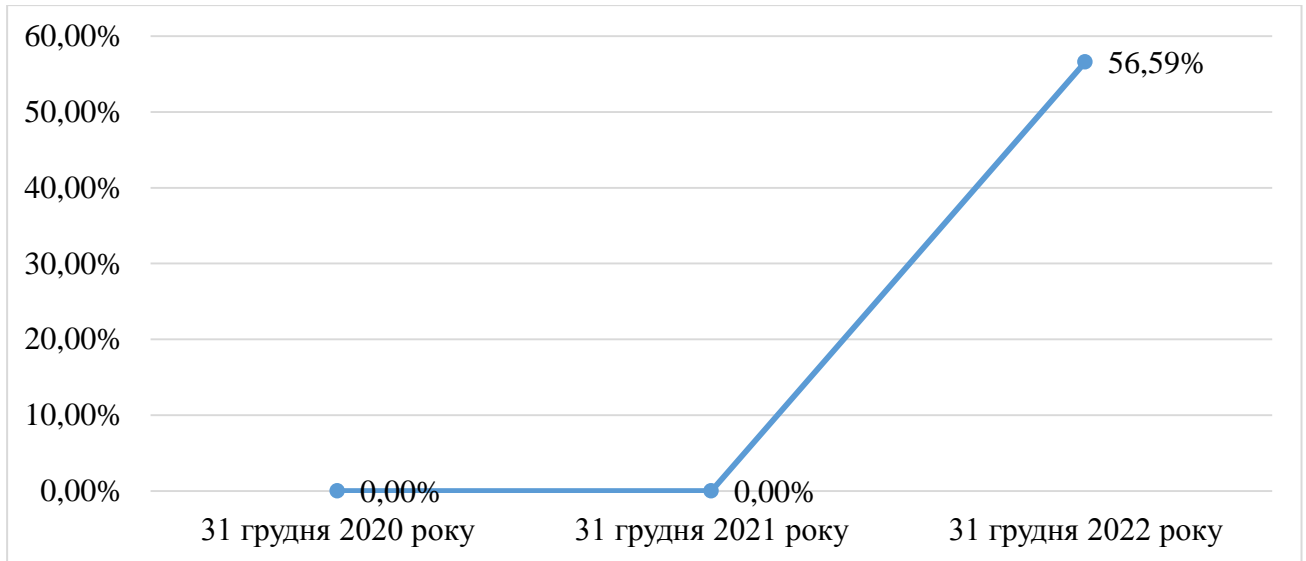

Рис. 2.5. Норматив великих кредитних ризиків АТ «Кредобанк»

Норматив максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами (Н9) встановлюється для обмеження ризику операцій з пов'язаними з банком особами, зменшення негативного впливу операцій з пов'язаними з банком особами на діяльність банку. АТ «Кредобанк» дотримується норм щодо визначення переліку пов'язаних з банком осіб для забезпечення цілісності та повноти процесу ідентифікації пов'язаних з банком осіб і контролю за операціями з ними. Пов'язана з банком особа, визначається в розумінні ст. 52 Закону України «Про банки і банківську діяльність» [2]: та обмежується кредитними лініями з РКО Bank Polski S.A. в доларах США. Нормативне значення нормативу Н9 не має перевищувати 25 %.

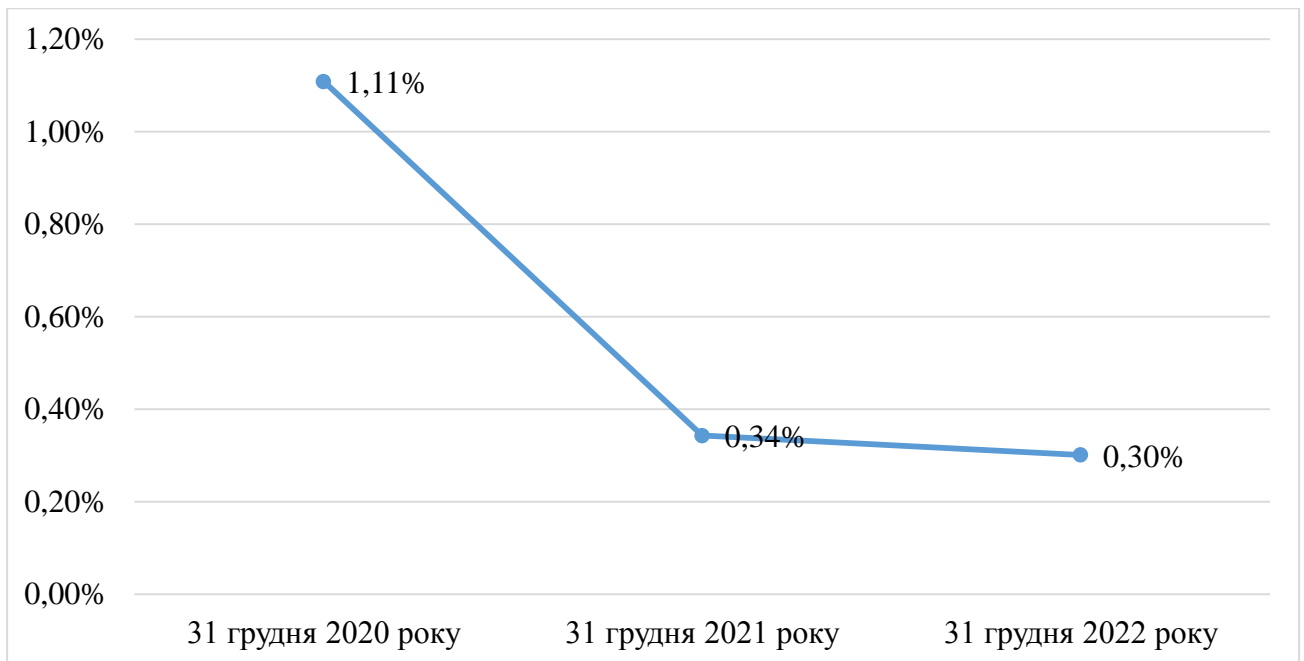

Рис. 2.6. Норматив максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами АТ «Кредобанк»

Іншим критерієм якості кредитного портфеля є частка непрацюючих кредитів (рис. 2.7). Повномасштабне військове вторгнення росії в Україну переломило тенденцію до поступового скорочення частки непрацюючих кредитів (NPL), яке тривало з 2018 року.

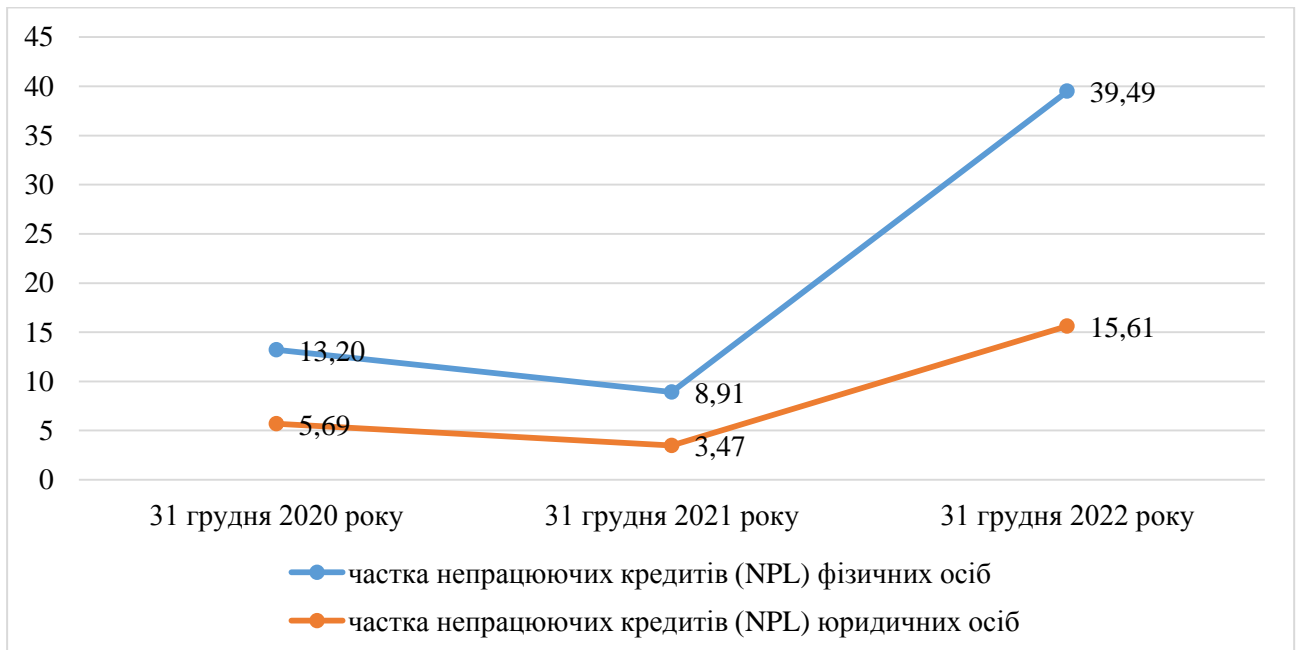

Рис. 2.7. Частка непрацюючих кредитів (NPL) АТ «Кредобанк», %

За цей час обсяг NPL зменшився на майже 300 млрд грн, частка в кредитному портфелі скоротилася з 55% до 27% станом на 1 березня 2022 р. У березні – травні 2022 р. частка непрацюючих кредитів залишалася майже незмінною, зокрема через регуляторні пом'якшення в частині оцінки кредитного ризику. Починаючи з червня 2022 року, банки розпочали поступове визнання NPL. На 1 січня 2023 року частка непрацюючих кредитів (NPL) у банківському секторі зросла до 38%. Частка непрацюючих кредитів (NPL) у 2022 р. збільшилася до 39,5% за кредитами фізичних осіб та збільшилася до 15,61% за кредитами юридичних осіб. Якість кредитного портфеля фізичних осіб є гіршою від кредитного портфеля юридичних осіб.

РОЗДІЛ 3

РЕКОМЕНДАЦІЇ ОПТИМІЗАЦІЇ КРЕДИТНОГО РИЗИКУ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

3.1. Зміна підходів до оптимізації кредитного ризику в умовах воєнного часу

Ключовим чинником, який впливав на українську економіку, банківський сектор та зовнішні умови діяльності АТ «Кредобанк» у 2022 році стала збройна агресія та війна. Після найглибшого падіння на початку війни економіка економічна активність в середині 2022 року почала поволі відновлюватися завдяки звільненню частини українських земель від окупації, адаптації бізнесу і домогосподарств до умов війни та роботі «зернового коридору». Але з огляду на негативний вплив на економіку обстрілів енергетичної інфраструктури.

З початку воєнного стану НБУ відклав ухвалення рішення щодо зміни розміру облікової ставки і зберігав її на рівні 10% річних, але у червні 2022 р. підвищив її на 15 п.п. до 25% річних. Метою переходу до більш жорсткої монетарної політики було збільшення привабливості гривневих активів, зниження тиску на валютному ринку і в результаті посилення спроможності Національного банку забезпечувати курсову стабільність і стримувати інфляційні процеси під час війни. Також НБУ розширив коридор процентних ставок за монетарними операціями для того, щоб створити умови для пожвавлення міжбанківського ринку. Трофімов Б. надав пояснення динаміки облікової ставки за нормальних (не воєнних) умов економічного розвитку «зниження облікової ставки має на меті стимулювання економічного зростання за рахунок посилення ділової активності та доступності основних фінансових інструментів – кредитів та депозитів. З іншого боку, чим вища облікова ставка, тим краще держава може впоратися з невід’ємним та дуже важливим

показником національної економіки – інфляцією. Тобто, облікова ставка центрального банку це компроміс: стимулювання економіки або стримування інфляції» [23].

НБУ також частково спростив вимоги до поточної роботи банків та відмовився від упровадження нових регуляторних вимог. Було скасовано регулярну оцінку стійкості, відтерміновано вимоги до капіталу під ринковий ризик, не активуватимуться буфери капіталу. В той же час Рада з фінансової стабільності погодила проведення Національним банком у 2023 році оцінки стійкості банків, яка дасть змогу з'ясувати справжній стан сектору після проходження найгострішої фази поточної економічної кризи, пов'язаної з війною. Завдяки оцінці стійкості, зокрема прогнозуванню показників діяльності банків за базовим сценарієм, НБУ планує оцінити життєздатність бізнес-моделей банків та визначити реальну потребу в капіталі найбільших банків. За результатами оцінки стійкості банківським регулятором буде коригуватися режим регуляторного пом'якшення та ухвалюватися рішення про подальше впровадження вимог до банків відповідно до регуляцій ЄС.

Національний банк України вніс зміни до низки нормативно-правових актів, які визначають підходи до оцінки та оптимізації кредитного ризику. Ці зміни спрямовані на забезпечення, своєчасної та адекватної оцінки банками розміру кредитного ризику, недопущення втрати банками ліквідності та платоспроможності, що в цілому має сприяти забезпеченню їх стабільної діяльності та здатності належним чином виконувати свої зобов'язання перед вкладниками та іншими кредиторами.

По-перше, внесено зміни до Правил роботи банків у зв'язку з уведенням в Україні воєнного стану, затверджених постановою Правління Національного банку України від 25 лютого 2022 року № 23 [11], якими від початку війни були встановлені тимчасові особливості здійснення оцінки кредитного ризику. Такі особливості були запроваджені для підтримки банків у наданні ними гнучких умов кредитних канікул для позичальників у період невизначеності. З поступовим відновленням економіки НБУ починає поступове повернення до

загальноприйнятих підходів щодо оцінки кредитного ризику. Це сприятиме реалістичній оцінці банками та НБУ рівня втрат та належному плануванню заходів із відновлення банками капіталу та оптимізації кредитних портфелів, в тому числі кредитів з територій, які окуповані та непідконтрольні Україні.

Зокрема, змінами до Правил роботи банків у зв'язку з уведенням в Україні воєнного стану [11] відновлюються вимоги щодо:

- щомісячного/щоквартального погашення боргу в обсязі, не меншому, ніж сума нарахованих доходів, як обов'язкової умови для оцінки активів на груповій основі та за спрощеним підходом;
- розрахунку кількості днів прострочення погашення боргу. Така вимога відновлюється з 30 червня 2022 року. Водночас кількість днів прострочення погашення боргу у період з 25 лютого до 29 червня (включно) до розрахунку не братимуться.

Крім того, змінами до Правил роботи банків у зв'язку з уведенням в Україні воєнного стану [11] запроваджується вимога до банків здійснювати аналіз усієї наявної інформації щодо стану застави на територіях, що зазнали/зазнають наслідків військової агресії. Якщо банку стане відомо з будь-яких джерел інформації про втрату або значне пошкодження застави (нерухомість, транспортні засоби), це має бути взято ним до уваги під час оцінки кредитного ризику.

Водночас змінами до Правил роботи банків у зв'язку з уведенням в Україні воєнного стану [11] запроваджено деякі додаткові пом'якшення вимог до оцінки кредитного ризику, що стимулюватиме банки до здійснення своєчасної реструктуризації кредитів для підтримки платоспроможних боржників, а саме:

- банки мають право не визнавати дефолту за кредитами, довгострокова реструктуризація за якими призводить до зменшення теперішньої вартості майбутніх грошових потоків (NPV) більше ніж на 10%;

- призупинено дію ознак високого кредитного ризику, визначення яких ґрунтується на фінансових результатах та борговому навантаженні позичальників.

Крім того, з метою сприяння підтримці ліквідності банків скасовані обмеження на здійснення операцій з пов'язаними з банком особами – материнським банком/материнською фінансовою установою (нерезидентами) щодо обміну іноземної валюти на умовах «своп» у межах 1-ї групи Класифікатора іноземних валют та банківських металів.

По-друге, щоб полегшити банкам процес оцінки кредитного ризику, внесено зміни до Положення про визначення банками розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 30 червня 2016 року № 351 (зі змінами) [5], якими передбачено розширення можливостей банків у застосуванні спрощених підходів до оцінки кредитного ризику, що ґрунтуються на стані обслуговування, а саме:

- збільшено з 5 млн грн до 20 млн грн розмір кредитів юридичним особам, оцінку яких банк має право здійснювати на груповій основі;
- збільшено з 0,1% до 0,2% основного капіталу банку розмір боргу за активами боржників, які банк має право оцінювати за спрощеним підходом.

Крім того, з метою подальшого наближення вимог Положення від 30 червня 2016 року № 351 до європейських пруденційних підходів запроваджено вимогу щодо визнання дефолтними знецінених активів на третій стадії зменшення корисності, що визнані такими згідно з МСФЗ та нормативно-правовими актами Національного банку України з бухгалтерського обліку.

По-третє, прийнято рішення про внесення змін до Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні, затвердженої постановою Правління Національного банку України від 28 серпня 2001 року № 368 [4], щодо зниження зі 150% до 100% ваги ризику (RWA) за споживчими незабезпеченими кредитами. Це надасть банкам можливість використати накопичений капітал на часткове покриття збитків, спричинених військовою агресією рф.

Російсько-українська війна вже суттєво впливає на діяльність банківського сектору України та АТ «Кредобанк», її фінансовий результат. Вплив війни на банківський сектор проявляється через такі складові як:

- скорочення кредитного портфелю через фактичне припинення нового кредитування банками (крім кредитування державними банками критично значимих в умовах воєнного стану секторів економіки та підприємств);
- зниження комісійних доходів банків через скорочення попиту на послуги зі сторони клієнтів;
- неспроможність частини позичальників обслуговувати кредити, погіршення платіжної дисципліни через припинення роботи підприємств, втрату джерел доходу фізичними особами, вимушену зміну місця проживання мільйонів громадян України;
- формування значних резервів під непрацюючі кредити, що зумовлює негативний фінансовий результат у частини банків та значне зниження прибутку в цілому по сектору;
- зниження величини капіталу банків через недоотримання доходів, матеріальні втрати та знецінення кредитного портфеля.

Найважливішим для банківського сектору залишається кредитний ризик. Непередбачуваність сценаріїв подальшого розгортання воєнних дій не дає змоги точно визначити, яка частка клієнтів зможе повернути вчасно кредити, сплачувати відсотки за користування кредитами через втрату доходів та безробіття, знищення чи руйнування майна. Також серед істотних ризиків зовнішнього середовища для АТ «Кредобанк» та банківського сектору залишається традиційно низький рівень захисту прав кредиторів та неефективна робота судової системи, велика кількість позичальників за кордоном без наміру повернення в Україні або зниклі безвісти, суттєва невизначеність щодо проведення макроекономічної політики та регуляторних змін Національного банку у кризових умовах.

3.2. Оптимізація кредитного ризику банку

У загальному вигляді задача оптимізації кредитного портфеля банку зводиться до вибору «такої структури кредитного портфеля, при якій будуть досягнуті цілі кредитної політики банку. Оптимізація кредитного портфеля банку передбачає вибір оптимального співвідношення елементів кредитного портфеля за рівнем прибутковості, ризику і ліквідності» [17, с. 23].

Одним з основних способів досягнення оптимальної відповідності очікуваного рівня прибутковості, ризику і ліквідності за елементами структури кредитного портфеля є диверсифікація кредитного портфеля, яка здійснюється шляхом структурування кредитів за різними критеріями сегментування портфеля [17, с. 23].

Оптимізацію кредитного ризику та кредитного процесу в комерційних банках необхідно розглядати в широкому і вузькому розумінні [13, с. 23]. Під оптимізацією кредитного процесу в комерційних банках у широкому розумінні, на нашу думку, слід розуміти збалансування економічних інтересів держави, банків, виробничих підприємств, інтегрованих господарських структур, галузей господарського комплексу, населення у формуванні і використанні кредитних ресурсів. Так, держава зацікавлена у збалансуванні грошово-кредитної, бюджетної, податкової й інвестиційної політики; активізації кредитної діяльності комерційних банків, яка б матеріалізувалася в підвищенні ділової і інвестиційної активності господарюючих суб'єктів, зростанні добробуту населення, а отже, подальшому збільшенні бюджетних надходжень, необхідних для розв'язання нагальних соціально-економічних проблем.

Натомість інтерес конкретного банку полягає у встановленні такого рівня відсоткових ставок, який б уможлиблював зростання попиту на кредитні ресурси, а отже, і доходів банку. Своєю чергою, виробничі підприємства, інтегровані господарські структури, галузі господарського комплексу і населення зацікавлені в зростанні доступності (з огляду на обсяг, термін надання і ціну) кредитних ресурсів.

Оптимізацію кредитного процесу можна розглядати й як структурування кредитної угоди виходячи з потреб і можливостей позичальника, й як з'ясування його фінансового стану з урахуванням тенденцій розвитку його бізнесу чи матеріального стану із застосуванням історичного моделювання, професійного судження з урахуванням показників фінансового стану, не врахованих під час розрахунку рейтингу за внутрішньобанківськими методиками, й як розробку методики розрахунку ліміту кредитування (ризик) на одного чи групу взаємопов'язаних позичальників.

На нашу думку, оптимізація кредитного процесу в АТ «Кредобанк» має включати оптимізацію:

- кредитного потенціалу банку як кредитних можливостей банку, що вимірюються його надлишковими резервами;
- кредитної політики (визначення відповідності внутрішньої політики банку стратегічним пріоритетам стійкого розвитку банківського сектора в умовах воєнного стану; включення у внутрішньобанківську політику передумов довгострокового стійкого розвитку банку і здійснення своєчасного коригування його стратегії і тактики; з'ясування й обмеження небажаних тенденцій, які можуть спричинити фінансову нестійкість банку; визначення меж пропозиції власних кредитних послуг (кредитних вкладень) на основі оцінки ресурсного потенціалу, умов дотримання оптимальності їх структури, відповідності професійного рівня персоналу банку нарощенню обсягів кредитних операцій і методичного забезпечення – створенню відповідних умов управління кредитним портфелем та ризиками, відповідності систем внутрішнього контролю та аудиту);
- портфельної політики комерційного банку (мінімізація програми залучення депозитів, необхідних для задоволення кредитних заявок клієнтів; збільшення доходу за рахунок надання нових позик, зміни умов надання нових позик відповідно до зміни облікової ставки НБУ, підвищення питомої ваги високодохідних позик; зниження ризиків (мінімізація втрат у кредитній діяльності банку завдяки досконалій організації юридичної оцінки кредитних

проектів, удосконаленню її процедур); досягнення збалансованості активної і пасивної частин банківського портфеля; оптимальний розподіл кредитних ресурсів між позичальниками; визначення лімітів кредитування банків-контрагентів);

- питомої ваги кредитного портфеля в структурі активів та врахування ризику, дохідності і ліквідності інших активів банку (наприкладі 2022 р. банк обмежував кредитування на користь вкладення коштів у цінні папери та формування залишків на рахунках в НБУ);

- переліку кредитних послуг (факторинг, авальний та акцептний кредити, операції форфейтингу тощо);

- розподілу кредитних ресурсів (визначення моделі, яка відтворює кредитний процес, технології пошуку структури кредитного портфеля, правил визначення ризику кредитування);

- кредитного адміністрування (визначення критеріїв прийняття управлінських рішень на різних етапах кредитного процесу на основі максимальної автоматизації, процедури делегування повноважень, застосування таких наріжних принципів, як взаємозв'язок кредитного менеджменту із загальною системою управління банком, комплексність прийняття і реалізації управлінських рішень, варіантність їх розроблення, стратегічна орієнтованість кредитного менеджменту тощо);

- відсоткової політики, зумовленої коваріацією (спільною варіацією) між ринковою відсотковою ставкою, забезпеченням кредиту, доходом позичальника, терміном надання кредиту і індивідуальним ризиком кредитора);

- рівноважної ефективності кредитних операцій і вкладень у цінні папери й інші фінансові інструменти; вдосконалення регулювання кредитних операцій;

- кредитної інфраструктури (економічного середовища, правового поля, розвиток інституту кредитного брокерства, організаційне, технологічне (автоматизація кредитного процесу) та інформаційне;

- організаційної структури банку, що дає змогу ефективно управляти кредитним портфелем;

- технологічного й інформаційного (впровадження сучасних ІТ-технологій, використання інформаційних ресурсів кредитних бюро і рейтингових агентств, а також послуг колекторських служб) забезпечення кредитного процесу;

- механізмів страхування відповідальності за кредитним договором, створення системи страхування пулів кредитів;

- формату розв'язання спорів із питань порушення прав позичальників;

- кредитного портфеля (раціонування кредитів, диверсифікація кредитних вкладень, використання системи внутрішніх кредитних рейтингів, створення резервів на втрати по позиках; упровадження інноваційних кредитних продуктів; виключення з продуктової лінійки тих видів кредитів, які не матимуть попиту; вдосконалення стандартів видачі кредитів; оптимальне співвідношення між роздрібним і корпоративним кредитними портфелями, перепродаж заборгованості (пришвидшення оцінки вартості портфеля, встановлення максимально можливої його ціни завдяки більш точним прогнозам стягнення, скорочення терміну узгодження умов договору, мінімальні витрати на організацію процесу продажу боргів, можливість продажу боргів мірою їх виникнення).

Оптимізація кредитного портфеля передбачає розроблення рекомендацій зі зміни лімітів по регіонах присутності банку, галузях, продуктах, видах застав тощо. Для кожного з можливих варіантів слід розробляти конкретний план заходів, який міститиме опис дій АТ «Кредобанк» на випадок настання негативних подій.

Оптимізацію галузевої структури кредитного портфеля банку, на нашу думку, доцільно здійснювати залежно від частки прострочення по конкретній галузі за таким алгоритмом:

- 1) визначення середньої арифметичної частки прострочення по всіх галузях України (табл. 3.1);

**Розподіл кредитів, наданих суб'єктам господарювання
АТ «Кредобанк» станом на "01" січня 2023 року**

№ з/п	Назва розділу економічної діяльності	Залишки коштів за кредитами, наданими суб'єктам господарювання, тис. грн	Залишки коштів за непрацюючими кредитами, наданими суб'єктам господарювання, тис. грн	Частка непрацюючих кредитів, %
1	2	3	4	5
1	Сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг	1 732 145	131 048	7,57
2	Лісове господарство та лісозаготівлі	2 400	499	20,78
7	Добування інших корисних копалин та розроблення кар'єрів	29 413	0	0,00
9	Виробництво харчових продуктів	835 820	190 852	22,83
10	Виробництво напоїв	17 468	894	5,12
12	Текстильне виробництво	83 778	0	0,00
13	Виробництво одягу	130 659	86 183	65,96
14	Виробництво шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів	6 877	0	0,00
15	Оброблення деревини та виготовлення виробів з деревини та корка	271 450	6 247	2,30
16	Виробництво паперу та паперових виробів	92 343	28 966	31,37
17	Поліграфічна діяльність, тиражування записаної інформації	2 382	0	0,00
18	Виробництво коксу та продуктів нафтоперероблення	86 187	86 187	100,00
19	Виробництво хімічних речовин і хімічної прод.	37 763	36	0,09
20	Виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів	1 753	0	0,00
21	Виробництво гумових і пластмасових виробів	194 576	0	0,00
22	Виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції	193 145	37 296	19,31
23	Металургійне виробництво	125 886	71	0,06
24	Виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування	267 564	30 800	11,51
26	Виробництво електричного устаткування	61 249	408	0,67
27	Виробництво машин і устаткування, н.в.і.у.	154 157	84 911	55,08
28	Виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів	3 779	0	0,00
30	Виробництво меблів	156 312	801	0,51
31	Виробництво іншої продукції	3 312	0	0,00
32	Ремонт і монтаж машин і устаткування	9 840	7 389	75,10
33	Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	34 224	0	0,00

Продовження табл. 3.1

1	2	3	4	5
36	Збирання, оброблення й видалення відходів; відновлення матеріалів	7 188	331	4,60
38	Будівництво будівель	230 941	41 241	17,86
39	Будівництво споруд	158 937	37 360	23,51
40	Спеціалізовані будівельні роботи	70 396	12 217	17,35
41	Оптова та роздрібна торгівля автотранспортними засобами та мотоциклами, їх ремонт	274 570	1 048	0,38
42	Оптова торгівля, крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами	1 808 565	391 591	21,65
43	Роздрібна торгівля, крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами	310 702	19 028	6,12
44	Наземний і трубопровідний транспорт	79 518	26 721	33,60
47	Складське господарство та допоміжна діяльність у сфері транспорту	67 363	34 740	51,57
49	Тимчасове розміщування	906	906	100,00
50	Діяльність із забезпечення стравами та напоями	697	697	100,00
51	Видавнича діяльність	13 921	7 953	57,13
54	Телекомунікації (електрозв'язок)	1 331	0	0,00
55	Комп'ютерне програмування, консультування та пов'язана з ними діяльність	66 035	6 730	10,19
56	Надання інформаційних послуг	1 963	839	42,75
60	Операції з нерухомим майном	394 006	9 051	2,30
61	Діяльність у сферах права та бух. обліку	1 203	0	0,03
62	Діяльність головних управлінь (хед-офісів); консультування з питань керування	1 796	0	0,00
63	Діяльність у сферах архітектури та інжинірингу; технічні випробування та дослідження	4 037	3 021	74,83
64	Наукові дослідження та розробки	1 371	1 371	100,00
66	Інша професійна, наукова та технічна діяльність	1 550	1 550	100,00
68	Оренда, прокат і лізинг	340 160	27 860	8,19
69	Діяльність із працевлаштування	2 311	2 311	100,00
71	Діяльність охоронних служб та проведення розслідувань	327	144	43,90
72	Обслуговування будинків і територій	70 882	13 549	19,11
76	Охорона здоров'я	15 295	504	3,30
84	Ремонт комп'ютерів, побутових виробів і предметів особистого вжитку	32 735	32 735	100,00
85	Надання інших індивідуальних послуг	3 144	927	29,49
	Всього	8 496 334	1 367 010	16,09

Найбільший кредитний ризик мають кредити, отримані підприємствами з ремонту і монтаж машин і устаткування, ремонту комп'ютерів, побутових виробів і предметів особистого вжитку, наукових досліджень у розробок, діяльності із працевлаштування, тимчасового розміщенні та ресторанів.

2) з'ясування відносного відхилення прострочення кожної галузі від середньої величини (табл. 3.2);

**Відхилення прострочення кожної галузі від середньої величини
станом на "01" січня 2023 року**

№ з/п	Назва розділу економічної діяльності	Частка непрацюючих кредитів %	Відхилення від середньої величини
1	Сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг	7,57	-8,52
2	Лісове господарство та лісозаготівлі	20,78	4,69
7	Добування інших корисних копалин та розроблення кар'єрів	0,00	-16,09
9	Виробництво харчових продуктів	22,83	6,74
10	Виробництво напоїв	5,12	-10,97
12	Текстильне виробництво	0,00	-16,09
13	Виробництво одягу	65,96	49,87
14	Виробництво шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів	0,00	-16,09
15	Оброблення деревини та виготовлення виробів з деревини та корка	2,30	-13,79
16	Виробництво паперу та паперових виробів	31,37	15,28
17	Поліграфічна діяльність, тиражування записаної інформації	0,00	-16,09
18	Виробництво коксу та продуктів нафтоперероблення	100,00	83,91
19	Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	0,09	-16,00
20	Виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів	0,00	-16,09
21	Виробництво гумових і пластмасових виробів	0,00	-16,09
22	Виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції	19,31	3,22
23	Металургійне виробництво	0,06	-16,03
24	Виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування	11,51	-4,58
26	Виробництво електричного устаткування	0,67	-15,42
27	Виробництво машин і устаткування, н.в.і.у.	55,08	38,99
28	Виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів	0,00	-16,09
29	Виробництво інших транспортних засобів	100,00	83,91
30	Виробництво меблів	0,51	-15,58
31	Виробництво іншої продукції	0,00	-16,09
32	Ремонт і монтаж машин і устаткування	75,10	59,01
33	Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	0,00	-16,09
36	Збирання, оброблення й видалення відходів; відновлення матеріалів	4,60	-11,49
38	Будівництво будівель	17,86	1,77
39	Будівництво споруд	23,51	7,42
40	Спеціалізовані будівельні роботи	17,35	1,26
41	Оптова та роздрібна торгівля автотранспортними засобами та мотоциклами, їх ремонт	0,38	-15,71
42	Оптова торгівля, крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами	21,65	5,56
43	Роздрібна торгівля, крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами	6,12	-9,97
44	Наземний і трубопровідний транспорт	33,60	17,51

Продовження табл. 3.2

47	Складське господарство та допоміжна діяльність у сфері транспорту	51,57	35,48
49	Тимчасове розміщення	100,00	83,91
50	Діяльність із забезпечення стравами та напоями	100,00	83,91
51	Видавнича діяльність	57,13	41,04
52	Виробництво кіно- та відеофільмів, телевізійних програм, видання звукозаписів	100,00	83,91
53	Діяльність у сфері радіомовлення та телевізійного мовлення	100,00	83,91
54	Телекомунікації (електрозв'язок)	0,00	-16,09
55	Комп'ютерне програмування, консультування та пов'язана з ними діяльність	10,19	-5,90
56	Надання інформаційних послуг	42,75	26,66
59	Допоміжна діяльність у сферах фінансових послуг і страхування	100,00	83,91
60	Операції з нерухомим майном	2,30	-13,79
61	Діяльність у сферах права та бухгалтерського обліку	0,03	-16,06
62	Діяльність головних управлінь (хед-офісів); консультування з питань керування	0,00	-16,09
63	Діяльність у сферах архітектури та інжинірингу; технічні випробування та дослідження	74,83	58,74
64	Наукові дослідження та розробки	100,00	83,91
65	Рекламна діяльність і дослідження кон'юнктури ринку	100,00	83,91
66	Інша професійна, наукова та технічна діяльність	100,00	83,91
68	Оренда, прокат і лізинг	8,19	-7,90
69	Діяльність із працевлаштування	100,00	83,91
71	Діяльність охоронних служб та проведення розслідувань	43,90	27,81
72	Обслуговування будинків і територій	19,11	3,02
73	Адміністративна та допоміжна офісна діяльність, інші допоміжні комерційні послуги	100,00	83,91
76	Охорона здоров'я	3,30	-12,79
79	Діяльність у сфері творчості, мистецтва та розваг	100,00	83,91
82	Діяльність у сфері спорту, організування відпочинку та розваг	100,00	83,91
84	Ремонт комп'ютерів, побутових виробів і предметів особистого вжитку	100,00	83,91
85	Надання інших індивідуальних послуг	29,49	13,40

3) обрахування зваженого відносного відхилення прострочення кожної галузі;

4) обрахування (з огляду на позитивні значення) планових значень портфеля по галузях. За рівнем кредитного ризику потрібно активно банку кредитувати ті галузі, де кредитний ризик менший від середнього:

- сільське господарство,
- добування інших корисних копалин та розроблення кар'єрів,
- виробництво напоїв,
- текстильне виробництво,
- оброблення деревини,

- поліграфічна діяльність,
- металургійне виробництво,
- виробництво хімічних речовин і хімічної продукції,
- виробництво меблів,
- постачання електроенергії, газу, пари,
- оптова та роздрібна торгівля,
- телекомунікації (електрозв'язок).

Географічна оптимізація кредитного ризику передбачає визначення, в яких регіонах слід припинити кредитування та виводити з портфеля. Перелік територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих визначається Наказом Мінреінтеграції України від 22.12.2022 № 309 (зі змінами).

Для оптимізації кредитних портфелів доцільно використовувати кредитні деривативи (кредитний дефолтний своп, кредитна нота тощо). При цьому різновиди деривативів зумовлюватимуться метою, яку переслідує комерційний банк. Так, скажімо, деривативи на один чи кілька кредитів доцільно використовувати для диверсифікації чи нейтралізації концентрації ризику за одним конкретним позичальником чи отримання сприятливого профілю ризику (співвідношення ризик/віддача). Така практика уможливить очищення балансу комерційного банку від проблемних кредитів, підвищення ефективності здійснюваної ним кредитної політики, збереження відносин із клієнтами-боржниками.

Оптимізація ризику портфеля полягає у диверсифікації портфеля, формуванні резервів, лімітації (ліміти індивідуального кредитного ризику, портфельного кредитного ризику, повноважень), продуманій політиці в галузі забезпечення, комплексному наборі кредитних продуктів і чіткому їх описі. Ліміт кредитування є показником, що кількісно визначає оптимальну величину, в межах якої банк може здійснювати кредитні операції з даним позичальником з урахуванням прийнятного рівня ризику.

В оптимізації кредитного процесу важливе місце займає оптимальна скорингова система (система оцінки кредитоспроможності позичальників), під якою слід розуміти скорингове рішення, що має максимальну кількість функціональних можливостей.

Слід зазначити, що оптимізацію вже сформованого кредитного портфеля можна здійснювати лише шляхом зміни його структури на відміну від управління портфелем під час надання кредитів, коли за рахунок налаштування скорингової моделі і правил надання кредитів формують кредитний портфель із заданими характеристиками. Зміна структури кредитного портфеля здійснюється коригуючими впливами на окремих боржників (профілактичний контакт із боржником, щоб підтвердити добросовісні наміри і платоспроможність; робота з поточною заборгованістю; позасудове стягнення; стягнення в судовому порядку; реструктуризація заборгованості; дострокове припинення дії кредитного договору; вимога збільшення вартості заставного забезпечення по кредиту; цесія (продаж прав вимоги за кредитом іншим банкам чи колекторським агентствам); списання безнадійної заборгованості).

3.3. Напрями удосконалення функціонування системи кредитного ризик-менеджменту у комерційному банку

Великого значення в оптимізації кредитного ризику набуває формування системи кредитних повноважень, що передбачає як оптимальну організаційну структуру, яка дає змогу ефективно управляти кредитним портфелем, так і наявність методики розрахунку лімітів кредитних повноважень структурних одиниць банку і лімітів фінансування кредитних продуктів. При цьому визначення, затвердження, моніторинг і перегляд лімітів кредитних повноважень (кредитного портфеля структурної одиниці, його розподілу і обсягу кредитної угоди) має здійснюватися в ході стратегічного, тактичного і

оперативного управління з урахуванням досягнення оптимального співвідношення ризикованості і доходності.

АТ «Кредобанк» проводиться активна діяльність в напрямку розвитку та вдосконалення програмних засобів оцінки кредитного ризику, обслуговування процесу прийняття кредитних рішень, з метою забезпечення швидкого прийняття кредитних рішень з одночасно мінімальним рівнем кредитного ризику, також особлива увага приділяється автоматизації процесів моніторингу, вдосконаленню системи раннього реагування. Банк постійно відстежує зміни законодавства та рекомендацій наглядових органів і відповідно імплементує зміни у внутрішньобанківські документи.

У АТ «Кредобанк» створені повноважні корпоративні органи, які відповідають за затвердження кредитних лімітів по окремих позичальниках:

- Наглядова Рада аналізує та затверджує кредитні пропозиції понад 5,0 мільйонів доларів США та понад 6,25 мільйонів доларів США при реструктуризації кредитної заборгованості;
- Правління банку аналізує та затверджує кредитні пропозиції до 5,0 мільйонів доларів США та до 6,25 мільйонів доларів США при реструктуризації кредитної заборгованості;
- Кредитний комітет аналізує та затверджує кредитні пропозиції до 90 мільйонів гривень, малий кредитний комітет – до 25 мільйонів гривень, а Комітет банку з питань управління непрацюючими активами – до 5 мільйонів доларів США. Засідання Кредитного комітету банку та Малеого кредитного комітету проводяться здебільшого двічі на тиждень, а Комітету банку з питань управління непрацюючими активами здебільшого один раз на тиждень;
- Окремо надано повноваження на двоосібне прийняття нових кредитних рішень до 15,0 мільйонів гривень, а також повноваження на одноосібне прийняття нових кредитних рішень – директорам окремих департаментів банку із максимальним лімітом до 2,0 мільйонів гривень, на одноосібне прийняття рішень про здійснення кредитних операцій в рамках

реструктуризації кредитної заборгованості директору виконавчому напрямку управління непрацюючими активами до 3,0 мільйонів гривень.

Суб'єктами системи управління кредитними ризиками АТ «Кредобанк», що повністю відповідає вимогам НБУ є: Наглядова Рада Банку, Комітет з управління ризиками, Комітет з питань аудиту, Правління Банку, Комітет управління активами і пасивами та тарифів, Малий кредитний комітет банку, Кредитний Комітет банку, Комітет Банку з питань управління непрацюючими активами, Комітет з питань операційного ризику та інформаційної безпеки, Департамент внутрішнього аудиту, головний ризик-менеджер та підрозділи з управління ризиками, головний комплаєнс-менеджер та підрозділ контролю за дотриманням норм (комплаєнс), відповідальний працівник Банку та підрозділ з ПВК/ФТ, бізнес-підрозділи та підрозділи підтримки (перша лінія захисту).

Оскільки, щоб полегшити банкам процес оцінки кредитного ризику, внесено зміни до Положення про визначення банками розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 30 червня 2016 року № 351 (зі змінами), якими передбачено розширення можливостей банків у застосуванні спрощених підходів до оцінки кредитного ризику, то і АТ «Кредобанк» може змінити кредитні ліміти (табл. 3.3).

При розгляді нових кредитних пропозицій АТ «Кредобанк» рекомендовано застосовувати інструменти зниження та розподілу кредитного ризику, зокрема страхування кредитів та портфельні гарантії, на умовах договорів укладених АТ «Кредобанк» з міжнародними фінансовими організаціями та/або державними установами.

На час дії воєнного стану АТ «Кредобанк» запроваджені більш жорсткі вимоги до аналізу господарської діяльності клієнтів та оцінки їх платоспроможності. При цьому застосовується селективний підхід до позичальників, що передбачає врахування місця ведення господарської діяльності клієнта та потенційної загрози розповсюдження воєнних дій на територію, де клієнт зареєстрований та веде господарську діяльність.

Кредитні ліміти АТ «Кредобанк»

Орган управління	Ліміт на видачу кредиту	Ліміт на реструктуризацію кредитної заборгованості	Ліміт на видачу кредиту (рекомендовано)
Наглядова Рада	понад 5,0 мільйонів доларів США	понад 6,25 мільйонів доларів США	понад 5,0 мільйонів доларів США
Правління банку	до 5,0 мільйонів доларів США	до 6,25 мільйонів доларів США	до 5,0 мільйонів доларів США
Кредитний комітет	до 90 мільйонів гривень		до 90 мільйонів гривень
Малий кредитний комітет	до 25 мільйонів гривень		до 25 мільйонів гривень
Комітет банку з питань управління непрацюючими активами	до 5 мільйонів доларів США		до 5 мільйонів доларів США
Директори окремих департаментів банку	до 2,0 мільйонів гривень		до 20,0 мільйонів гривень

АТ «Кредобанк» не співпрацює з юридичними та фізичними особами із санкційних списків, а також діяльність яких пов'язана або залежить від осіб, які зареєстровані або провадять діяльність в російській федерації та / або в республіці білорусь. На час дії воєнного стану АТ «Кредобанк» тимчасово обмежено повноваження на двоосібне прийняття кредитних рішень щодо здійснення нових кредитних операцій.

З метою обмеження кредитних ризиків АТ «Кредобанк» рекомендовано здійснювати розгляд нових кредитних пропозицій щодо видачі нових кредитів фізичним особам у окремих обґрунтованих випадках та приймає за ними кредитні рішення не нижче Кредитного Комітету Банку, окрім пропозицій щодо встановлення ліміту кредитування на Кредитні Карти за схемою Preapproved (з автоматично розрахованим лімітом) та пропозицій щодо реструктуризації чи врегулювання заборгованості.

Разом з тим АТ «Кредобанк» із розумінням ставиться до фінансових труднощів позичальників, які спричинені військовою агресією.

ВИСНОВКИ

Оптимізація кредитних ризиків комерційних банків надзвичайно важливе не лише в межах окремого банку, а й на рівні монетарного регулятора, держави в цілому. В кваліфікаційній роботі обґрунтовано теоретичні положення та надано практичні рекомендації щодо оптимізації кредитного комерційного банку.

Банківський ризик – це ймовірність недоотримання доходів або зменшення ринкової вартості капіталу банку внаслідок несприятливого впливу зовнішніх чи внутрішніх чинників. З метою здійснення банківського нагляду Національний банк виділив дев'ять категорій ризику, а саме: кредитний ризик, ризик ліквідності, ризик зміни процентної ставки, ринковий ризик, валютний ризик, операційно-технологічний ризик, ризик репутації, юридичний ризик та стратегічний ризик.

Найчастіше категорія «кредитний ризик» розглядається як ймовірність несвоєчасної сплати або несплати відсотків за кредитом чи суми кредиту або як сукупність несприятливих подій; як невпевненість кредитора у позичальнику. Кредитний ризик оцінюється за допомогою обов'язкових економічних нормативів, визначених Національним банком України: норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (Н7), норматив великих кредитних ризиків (Н8), норматив максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами (Н9) та обсяг непрацюючих кредитів (NPL).

До методів оптимізації банківських кредитних ризиків відносять: диверсифікацію, лімітування та страхування, резервування. Диверсифікація кредитних ризиків дозволяє знизити рівень кредитного ризику за кожним окремим кредитом чи загальним рівнем кредитування банку через розширення чисельності позичальників, відмінності за регіонами, галузями тощо; Лімітування дозволяє знизити рівень кредитного ризику завдяки встановленню

лімітів, резервування дає можливість для банку швидкого відшкодування зазнаних фінансових втрат, страхування дає можливість відшкодування втрат страховиками.

АТ «Кредобанк» здійснює постійне управління ризиками на основі впровадженні нових механізмів управління та контролю кредитного ризику, удосконалення кредитної діяльності, удосконалення системи управлінської інформації у сфері кредитного ризику, метою яких є забезпечення відповідного рівня рентабельності та якості кредитного портфелю банку. В умовах воєнного стану протягом 2022 року АТ «Кредобанк» обмежив проведення активних операцій та використовує селективний підхід при кредитуванні, а рішення приймалися на рівні не нижче кредитних комітетів банку. Враховуючи поточну ситуацію банк активно розвиває інструменти зниження та розподілу кредитного ризику, зокрема страхування кредитів та портфельні гарантії.

АТ «Кредобанк» структурує рівні кредитного ризику, на який вона банківська установа наражається, шляхом встановлення лімітів суми ризику, що виникає у зв'язку з одним позичальником або групою позичальників. Такі ризики регулярно контролюються та переглядаються принаймні щороку або частіше. Динаміка кредитного портфеля за стадіями демонструє у 2020-2022 рр. зменшення кредитного портфеля стадії 1 та збільшення кредитних портфелів стадії 2 та стадії 3

Непередбачуваність сценаріїв подальшого розгортання воєнних посилює кредитний ризик та ризик несплати кредитів і відсотки за користування кредитами через втрату доходів та безробіття, знищення чи руйнування майна. Також серед істотних ризиків зовнішнього середовища для АТ «Кредобанк» та банківського сектору залишається традиційно низький рівень захисту прав кредиторів та неефективна робота судової системи, велика кількість позичальників за кордоном без наміру повернення в Україні або зниклі безвісти, суттєва невизначеність щодо проведення макроекономічної політики та регуляторних змін Національного банку у кризових умовах.

У загальному вигляді задача оптимізації кредитного портфеля банку зводиться до вибору такої структури кредитного портфеля, при якій будуть досягнуті цілі кредитної політики банку. Оптимізація кредитного портфеля банку передбачає вибір оптимального співвідношення елементів кредитного портфеля за рівнем прибутковості, ризику і ліквідності. Для АТ «Кредобанк» рекомендовано оптимізувати кредитний ризик через збільшення кредитування галузей з низьким рівнем непрацюючих кредитів сільське господарство, добування інших корисних копалин та розроблення кар'єрів, виробництво напоїв, текстильне виробництво, оброблення деревини, поліграфічна діяльність, металургійне виробництво, виробництво хімічних речовин і хімічної продукції, виробництво меблів, постачання електроенергії, газу, пари, оптова та роздрібна торгівля, телекомунікації (електрозв'язок). Географічна оптимізація кредитного ризику передбачає визначення, в яких регіонах слід припинити кредитування та виводити з портфеля. Перелік територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих визначається Наказом Мінінтеграції України від 22.12.2022 № 309 (зі змінами).

Великого значення в оптимізації кредитного ризику набуває формування системи кредитних повноважень, що передбачає як оптимальну організаційну структуру, яка дає змогу ефективно управляти кредитним портфелем, так і наявність методики розрахунку лімітів кредитних повноважень структурних одиниць банку і лімітів фінансування кредитних продуктів. При цьому визначення, затвердження, моніторинг і перегляд лімітів кредитних повноважень (кредитного портфеля структурної одиниці, його розподілу і обсягу кредитної угоди) має здійснюватися в ході стратегічного, тактичного і оперативного управління з урахуванням досягнення оптимального співвідношення ризикованості і дохідності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 № 679-ХІV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#doc_info
2. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 № 2121-ІІІ. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#doc_info
3. Методичні вказівки з інспектування банків "Система оцінки ризиків" від 15.03.2004 № 104. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0104500-04#Text>
4. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні: Постанова Національного банку України від 28.08.2001 № 368. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01>
5. Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями: Постанова Національного банку України від 30.06.2016 №351. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16#Text>
6. Про затвердження Положення про здійснення оцінки стійкості банків і банківської системи України: Постанова Національного банку України від 22.12.2017 р. № 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0141500-17#Text>
7. Про затвердження Положення про організацію внутрішнього аудиту в комерційних банках України: Постанова Національного банку України від 20.03.1998 № 114. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0548500-98/ed20011220>
8. Про затвердження Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах: Постанова Національного банку України від 11.06.2018 № 64. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0064500-18#Text>
9. Про схвалення Методики розрахунку економічних нормативів регулювання діяльності банків в Україні: Постанова Національного банку

України від 15.12.2017 № 803-рш. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vr803500-17#Text>

10. Про затвердження Інструкції про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України: *Постанова Національного банку України* від 24.10.2011 № 373. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1288-11?find=1&text=%D1%96%D0%BD%D0%B2%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%86#w1_42

11. Про внесення змін до Правил роботи банків у зв'язку з введенням в Україні воєнного стану: *Постанова Національного банку України* від 28.03.2023 № 36. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0036500-23#Text>

12. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти»: *Наказ Міністерства фінансів України* від 30 листопада 2001 р. № 599. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1050-01>

13. Бугель Ю.В. Напрями оптимізації кредитного процесу банківських установ. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Випуск 18. С. 443-447

14. Волкова Н. І., Мухіна А. С. Фінансові ризики банку: оцінка та механізм нейтралізації. *Modern Economics*. 2020. № 22(2020). С. 6-12.

15. Зубова В. В. Основні підходи до визначення та класифікації банківських ризиків. *Ефективна економіка*. 2016. № 6.

16. Казак О. О., Чистякова Д. С. Управління ризиками інвестиційної діяльності банків України в умовах розвитку інформаційної економіки. *Ефективна економіка*. 2021. № 3. URL:
<http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8764> (дата звернення: 06.12.2023)

17. Колодізев О. М., Буряк В. С. Оптимізація кредитного портфеля банку за критеріями прибутковості, ризику та ліквідності. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2015. Вип. 1. С. 19-27.

18. Лисенок О. В. Дослідження та удосконалення сутності банківського ризику. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2017. № 2. С. 9-13.

19. Мороз Н. В., Селецька Т. О. Сутність, причини виникнення та класифікація кредитного ризику банку. *Бізнес Інформ*. 2019. № 7. С. 272-278.

20. Панченко О., Маслюк О., Гориленко А. Банківські ризики як об'єкт страхування в сучасних умовах. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2021. №4(24). С. 146–154.

21. Питер С. Роуз. Банковский менеджмент. М.: Дело Лтд. 2000. 526 с.

22. Самарічева Т. А., Іжевський П. Г. Формування оцінки кредитних ризиків банків на основі змін міжнародних стандартів та вимог. *Ефективна економіка*. - 2023. - № 6. URL: <https://irlykhuml.univer.km.ua/items/47014a8d-bf55-478d-b683-cebe1eb8a6e5/full>

23. Трофімов Б. Зниження облікової ставки Національним банком України. URL: <http://legalclinic.nlu.edu.ua/2020/04/25/znizhennya-oblikovoyi-stavki-natsionalnim-bankom-ukrayini/>

24. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/>

25. Офіційний сайт Кредобанку. URL: <https://kredobank.com.ua/about>

26. GARP. The Financial Risk Manager. URL: <http://www.garp.org/ffm/study-center/stady-materials.aspx/>

GARP класифікація ризиків комерційного банку

Клас ризику	Вид ризику	Різновид ризику
1	2	3
Кредитний ризик	Прямий кредитний ризик	
	Розрахунковий ризик	
	Ризик кредитного еквівалента	
Ринковий ризик	Ризик кореляції	
	Фондовий ризик	Ризик мінливості ціни на акції
		Ризик мінливості (волатильності)
		Базисний ризик
	Процентний ризик	Ризик зміни відсоткової ставки
		Ризик кривої прибутковості
		Ризик волатильності відсоткової ставки
		Базисний ризик процентної ставки / ризик процентного спреду
		Ризик передплати
	Валютний ризик	Ризик цін на товари
		Ризик форвардної ціни
		Ризик волатильності цін на товари
		Базисний товарний ризик/ризик спаду
Ризик кредитного спреду		
Ризик концентрації портфеля	Ризик інструмента	
	Ризик істотної операції	
	Ризик сектора економіки	
Ризик ліквідності	Ризик ліквідності фодування	
	Ризик ліквідності активів	
Операційний ризик	Ризик трансакції	Помилка при виконанні
		Складність продукту
		Помилка в обліку
		Помилка в розрахунках
		Ризик доставки товару
		Ризик документації / контрактний ризик
	Ризик операційного контролю	Перевищення лімітів
		Відмивання грошей
		Шахрайство
		Ризик основного персоналу
		Несумлінні торгівельні операції
		Ризик обробки операції
	Ризик безпеки	
	Ризик систем	Помилка програмування
		Помилка у визначенні ринкової ціни
		Помилка телекомунікаційних систем
		Планування заходів на випадок аварійних ситуацій
		Управлінська інформація
Збій комп'ютерних систем		
Ризик бізнес-подій	Ризик конвертованості валют	
	Ризик зміни кредитного рейтингу	

	Ризик репутації	
	Податковий ризик	
Ризик бізнес-подій	Юридичний ризик	
	Ризик непередбачених обставин	Природні катаклізми
		Воєнні дії
		Криза/призупинення операцій на ринку
	Ризик законодавства	Недотримання вимог у відношенні капіталу
Зміни в законодавстві		

Джерело: [26]

Додаток Б

ГРУПА КРЕДОБАНК

Консолідований звіт про фінансовий стан

У тисячах гривень	Прим.	31 грудня 2020 року	31 грудня 2019 року
Активи			
Грошові кошти та їх еквіваленти	5	4 201 484	2 923 310
Заборгованість інших банків	6	30 764	7 438
Кредити та аванси клієнтам	7	13 292 297	11 694 946
Інвестиційні цінні папери	8	6 187 229	3 072 580
Передоплата з поточного податку на прибуток		20	84
Відстрочений актив з податку на прибуток	26	43 004	32 560
Інвестиційна нерухомість	9	14 054	28 506
Основні засоби	10	1 007 493	1 070 912
Нематеріальні активи	10	176 188	137 341
Інші фінансові активи	11	153 702	70 042
Інші нефінансові активи	12	132 944	109 703
Всього активів		25 239 179	19 147 422
Зобов'язання			
Заборгованість перед іншими банками	13	2 839 280	1 612 017
Кошти клієнтів	14	18 310 853	13 952 459
Кошти інших фінансових організацій	15	328 139	484 956
Випущені боргові цінні папери	16	384 810	279 470
Зобов'язання з поточного податку на прибуток		33 784	36 148
Інші фінансові зобов'язання	17	246 528	240 083
Інші нефінансові зобов'язання	18	166 801	143 238
Всього зобов'язань		22 310 195	16 748 371
Капітал			
Статутний капітал	19	2 248 969	2 248 969
Резерв переоцінки основних засобів		108 280	111 747
Резерв переоцінки інвестиційних цінних паперів, які оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		83 744	79 776
Нерозподілений прибуток / (Накопичений дефіцит)		487 991	(41 441)
Всього капіталу		2 928 984	2 399 051
Всього зобов'язань та капіталу		25 239 179	19 147 422

Затверджено дозвілуску Правлінням та підписано від його імені 6 квітня 2021 року.

В. Лотоцький
Головний бухгалтер

ГРУПА КРЕДОБАНК
Консолідований звіт про фінансовий стан

У тисячах гривень	Прим.	31 грудня 2021 року	31 грудня 2020 року
Активи			
Готівкові кошти та кошти в Національному банку України	6	4 817 011	2 173 743
Заборгованість інших банків	7	2 279 441	2 058 505
Кредити та аванси клієнтам	8	16 803 942	13 292 297
Цінні папери	9	7 814 347	6 187 229
Передоплата з поточного податку на прибуток		35	20
Відстрочений актив з податку на прибуток	28	46 890	43 004
Інвестиційна нерухомість	10	11 771	14 054
Нематеріальні активи	12	223 701	176 188
Основні засоби	11	935 950	1 007 493
Інші фінансові активи	13	149 124	153 702
Інші нефінансові активи	14	129 535	132 944
Всього активів		33 211 747	25 239 179
Зобов'язання			
Заборгованість перед іншими банками	15	3 712 083	2 839 280
Кошти клієнтів	16	24 508 620	18 310 853
Кошти інших фінансових організацій	17	101 080	328 139
Випущені боргові цінні папери	18	486 123	384 810
Зобов'язання з поточного податку на прибуток		32 650	33 784
Інші фінансові зобов'язання	19	254 803	246 528
Інші нефінансові зобов'язання	20	168 294	166 801
Всього зобов'язань		29 263 653	22 310 195
Капітал			
Статутний капітал	21	2 248 969	2 248 969
Резервний та інші фонди		680 551	185 180
Резерв переоцінки основних засобів		103 301	108 280
Резерв переоцінки цінних паперів, які оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		114 155	83 744
Нерозподілений прибуток		801 118	302 811
Всього капіталу		3 948 094	2 928 984
Всього зобов'язань та капіталу		33 211 747	25 239 179

Затверджено до випуску Правлінням та підписано від його імені 29 березня 2022 року.

Є.Я. Шугасв
Голова Правління

В. Лотоцький
Головний бухгалтер

ГРУПА КРЕДОБАНК

КОНСОЛІДОВАНИЙ РІЧНИЙ ЗВІТ ЗА 2022 РІК | КОНСОЛІДОВАНА ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ

КОНСОЛІДОВАНИЙ ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН

У тисячах гривень	Прим.	31 грудня 2022 року	31 грудня 2021 року
Активи			
Готівкові кошти та кошти в Національному банку України	5	10 645 808	4 817 011
Заборгованість інших банків	6	5 313 436	2 279 441
Кредити та аванси клієнтам	7	12 506 846	16 803 942
Цінні папери	8	9 004 174	7 814 347
Передоплата з поточного податку на прибуток		4 544	35
Відстрочений актив з податку на прибуток	29	41 212	46 890
Інвестиційна нерухомість	10	8 138	11 771
Нематеріальні активи	12	224 322	223 701
Основні засоби	11	836 304	935 950
Інші фінансові активи	13	244 159	149 124
Інші нефінансові активи	14	132 936	129 535
Всього активів		38 961 879	33 211 747
Зобов'язання			
Заборгованість перед іншими банками	15	971 551	3 712 083
Кошти клієнтів	16	33 006 971	24 508 620
Отримані кредити від інших фінансових організацій	17	102 303	101 080
Випущені боргові цінні папери	18	-	486 123
Зобов'язання з поточного податку на прибуток		12 877	32 650
Інші фінансові зобов'язання	19	656 719	232 932
Інші нефінансові зобов'язання	20	126 509	139 296
Резерви	21	50 095	50 869
Всього зобов'язань		34 927 025	29 263 653
Капітал			
Статутний капітал	22	2 248 969	2 248 969
Резервний та інші фонди		1 476 852	680 551
Резерв переоцінки основних засобів		100 537	103 301
Резерв переоцінки цінних паперів, які оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		61 383	114 155
Нерозподілений прибуток		147 113	801 118
Всього капіталу		4 034 854	3 948 094
Всього зобов'язань та капіталу		38 961 879	33 211 747

Затверджено до випуску Правлінням та підписано від його імені 31 березня 2023 року.

В. Лотоцький
Головний бухгалтер